T. B. M. M.

ZABIT CERİDESİ

Kırk Beşinci İçtima

21 Mart 1927 Pazartesi

MÜNDERECAT

	Sayfa
1. — ZAPTI SABIK HULÂSASI	178
2. — EVRAKI VARİDE	179
Lâyihalar	**179**
1. — Gümrük Tarifei Umumiyesinin bazı numaralarında muharrer eşya rüsumunun tezyidi hakkında kanun lâyihası. (1/1103)	179
Teklifler	**179**
1. — İdare heyetinin, Büyük Millet Meclisi Bütçesinde münakale icrasına dair teklifi kanunisi. (2/636)	179
Tezkereler	**179**
1. — Maliye Vekâletinin mezuniyeti lahik olmaksızın sikke veya külçe veya masnuat halinde altın veya gümüşün Türkiye Cumhuriyeti haricine çıkarılmasının men'i hakkındaki kanun lâyihasının iadesine dair Başvekâlet tezkeresi,	179
Rey İstihsali	**179**
1. — Türkiye Sanayi ve Maadin Bankasının akdedeceği istikraza Maliye Vekâletinin mezuniyetine dair olan kanunun ikinci defa reye vazı.	179,199:201
2. — Birinci ve İkinci Büyük Millet Meclisleri azalığında bulunan mütekaidin hakkındaki kanunun ikinci defa reye vazı.	179,205:207
3. — Mektebi Tıbbiyei Askeriyeden neş'et edecek askeri eczacılarına verilecek elbise ve teçhizat bedeli hakkındaki kanunun ikinci defa reye vazı.	179,202:204
Evrakı Saire	**179**
1. — Sami Paşa Zade Sezai Beyden mevrut teşekkür telgrafı,	179
3. — MÜZAKERE EDİLEN MEVAD	180
1. — Vekâlet Müfettiş ve muavinlerinin yevmiye ve harcırahları hakkında 1/1022 numaralı kanun lâyihası ve Kavanini Maliye ve Muvazeneyi Maliye encümenleri mazbataları.	180:183
2. — Konya Mebusu Refik Beyin, mevcut ve münderis Kabristanların Belediyelere	

Sayfa

terki hakkında 2/497 numaralı teklifi kanunisi ve Dahiliye ve Evkaf encümenleri mazbataları. 183

3. — Binaların numaralanması ve sokaklara isim verilmesi hakkında 1/1077 numaralı kanun lâyihası ve Dahiliye Encümeni mazbatası, 183:193

4. — Tütün İdarei İnhisariyesi Kanununun beşinci maddesinin tefsiri hakkında Memurin Muhakemat Heyeti, Kavanini Maliye ve Dahiliye encümenleri mazbataları. 193:198

BİRİNCİ CELSE

Bed'i Müzakerat : Saat : 14,25

REİS : İsmet Bey

KÂTİPLER : Ruşen Eşref Bey (Afyonkarahisar), Hakkı Bey (Van)

REİS — Efendim, Celseyi açıyorum.

1. — ZAPTI SABIK HULÂSASI

REİS — Zaptı sabık hulâsası okunacaktır.

KIRKDÖRDÜNCÜ İÇTİMA

19 Mart 1927 Cumartesi

Birinci Celse

Kâzım Paşanın riyasetleriyle akdolunarak zaptı sabık hulâsası kıraat ve kabul ve evrakı varide ait oldukları mahallere havale edildi.

Reji kolcusu Mehmet Tevfik hakkındaki hükmün tenziline, itfayı cürüm unvanlı teklifi kanuni hakkında tayini muameleye mahal olmadığına, mağdurini siyasiyenin ikdarı hakkındaki kanunun muhtacı tefsir bulunmadığına ve Zincirli Cami medresesinin Muallimler Birliği merkezine verilmesine dair teklifi kanuninin kabulüne imkân olmadığına müteallik mazbatalar kıraat ve kabul olundu.

Müteakiben ruznamaye geçilerek Meclis Dahili Nizamnamesi vaki talep üzerine verilen takrirlerle birlikte Encümene iade edildi.

Sami Paşa Zade Sezai Beye hidematı vataniye tertibinden maaş tahsisine dair teklifi kanuni müzakere, maddelerin aynen kabul ve heyeti umumiyesi tayini esami ile reye vazolundu.

Bakteriyoloji ve Kimya tahlilâtı yapılan laboratuvarlar hakkındaki kanun ikinci defa müzakere ve kabul edildi.

Sanayi ve Maadin Bankasının istikrazlarına Maliye Vekilinin kefalete mezuniyetine, Birinci ve İkinci Büyük Millet Meclisinde aza bulunmuş ve bulunan mütekaidinin Memurin Kanununun 73 ncü maddesi ahkâmının dairei şümulüne ithallerine, Askeri Tıbbiye mektebinden neş'et eden efendilere yüz ellişer lira itasına dair olan kanunlar ikinci defa müzakere, maddelerin kabul ve heyeti umumiyeleri tayini esami ile reye vazedildi.

Memurin Kanununun üçüncü maddei muvakkatesine müteallik mazbatalar dahi müzakere ve Kavanini Maliye Encümeni mazbatası kabul olundu.

Badehu, reye vazedilmiş olan kanunlardan Sezai Beye maaş tahsisi hakkındaki kanunun kabul edildiği ve diğerlerinin nisaba iktiran etmediği tebliğ olunarak Pazartesi günü içtima edilmek üzere celseye hitam verildi.

REİS — Zaptı sabık hulâsası hakkında mütalâa var mı? (Hayır sesleri) Zaptı sabık hulâsası aynen kabul edilmiştir.

2. — EVRAKI VARİDE

Layihalar

1. — Gümrük tarifeyi umumiyesinin bazı numaralarında muharrer eşya rüsumunun tezyidi hakkında kanun lâyihası. (1/1103)

REİS — Kavanin ve Muvazenei Maliye encümenlerine havale edilmiştir.

Teklifler

1. — İdare heyetinin, Büyük Millet Meclisi Bütçesinden münakale icrasına dair teklifi kanunisi. (2/636)

REİS — Muvazenei Maliye Encümenine havale ediyoruz.

Tezkereler

1. — Maliye Vekâletinin mezuniyeti lâhık olmaksızın sikke veya külçe veya masnuat halinde altın veya gümüşün Türkiye Cumhuriyeti haricine çıkarılmsının men'i hakkındaki kanun lâyihasının iadesine dair Başvekâlet tezkeresi.

REİS — Tezkere okunacaktır.

Büyük Millet Meclisi Riyaseti Celilesine

Maliye Vekâletinden alınan 16 Mart 1927 tarih ve 1082 numaralı tezkerede, Maliye Vekâletinin müsaadesi munzam olmaksızın sikke, külçe ve masnuat halinde harice altın ihracının men'i hakkında olup 13 Mart 1340 tarih ve 6/1117 numaralı tezkere ile Riyaseti Celilelerine takdim edilmiş olan lâyihai kanuniyenin istirdadı talep edilmektedir.

Muktezasının ifa ve neticesinin iş'arına müsaade buyurulmasını rica ederim efendim. 17 Mart 1927

Başvekil
İsmet

REİS — Alelusul iade ediyoruz.

Rey İstihsali

1. — Türkiye Sanayi ve Maadin Bankasının akdedeceği istikraza Maliye Vekâletinin mezuniyetine dair olan kanunun ikinci defa reye vazı.

2. — Birinci ve İkinci Büyük Millet Meclisleri azalığında bulunan mütekaidin hakkındaki kanunun ikici defa reye vazı.

3. — Mektebi Tıbbiyei Askeriyeden neş'et edecek askeri eczacılara verilecek elbise ve teçhizat bedeli hakkındaki kanunun ikinci defa reye vazı.

REİS — Bu kanun lâyihalarını ikinci defa reyinize arz ediyorum. Kabul edenler beyaz, etmeyenler kırmızı rey varakası verecektir.

Evrakı Saire

1. — Sami Paşa Zade Sezai Beyden mevrut teşekkür telgrafı.

REİS — Okunacaktır.

Ankara'da Büyük Millet Meclisi Riyaseti Makamı Celilesine

Asırlardanberi Asya'da, Afrika'da, Avrupa'da bikarar olan Türk'lük, bin sene sonra noktai istikrarını Ankara'da Büyük Millet Meclisinde buldu.

O Türklüğün kalbi sinesinde daraban ve bu acize maaş tahsis suretiyle iltifatı bipayan eden Büyük Millet Meclisinin ve zatı riyasetpenahilerinin daima şükürgüzarı ve ilelebet minnettarı olduğumu arzeylerim. 20 Mart 1927

İstanbul
Sami Paşa Zade
Sezai

HASAN BEY (Trabzon) — Sezaî Beyefendiye maaş tahsisi hakkındaki Kanunu Heyeti Celileniz kabul buyurdular. Yalnız kanunda bir noksanlık vardır. Şu itibarla noksandır ki maaş tahsisi için bir kanun kâfi değildir. Bu maaşın derhal tesviyesi için iktiza eden tahsisatın bu sene bütçesine konması lâzım gelir.

Binaenaleyh, iktiza eden tahsisatı bu sene bütçesine tahsisatı munzamma olarak vazedilmek üzere bu kanunun Muvazenei Maliye Encümenine tevdiini teklif ediyorum. (Doğru sesleri)

REİS — Efendim, Muvazenei Maliye Encümeni, Hasan Beyefendinin tekliflerini nazarı dikkate alırlar.

Müzakere edilecek mevadda geçiyoruz.

3. — MÜZAKERE EDİLEN MEVAD

1. — Vekâlet müfettiş ve muavinlerinin yevmiye ve harcırahları hakkında 1/1022 numaralı kanun lâyihası ve Kavanini Maliye ve Muvazeneyi Maliye encümenleri mazbataları.

REİS — Mazbataları okuyoruz.

Vekâlet Müfettiş ve Muavinlerinin Yevmiye ve Harcırahları Hakkında 1/1022 Numaralı Kanun Lâyihası ve Kavanini ve Muvazenei Maliye Encümenleri Mazbataları

Türkiye Cumhuriyeti
Başvekâlet
Kalemi Mahsus Müdiriyeti
Adet : 6/4955

19 Kânunuevvel 1926

Büyük Millet Meclisi Riyaseti Celilesine

Vekâlet müfettiş ve muavinlerinin yevmiye ve harcırahları hakkında Maliye Vekâleti Celilesince tanzim edilen ve İcra Vekilleri Heyetinin 12 Kânunuevvel 1926 tarihli içtimaında tezekkür ve Meclisi Âliye arzı tasvip olunan kanun lâyihası ile esbabı mucibe mazbatasının muşaddak sureti takdim olunmuştur.

Muktezasının ifasına ve neticesinin iş'arına müsaade buyurulmasını rica ederim, efendim.

Başvekil
İsmet

ESBABI MUCİBE

Hayat pahalılığı her sene biraz daha mahsus bir şekilde yükseldiği, bir çok devairde memurin ve müstahdemin maaş ve ücuratı tezyit edilmiş olduğu halde heyeti teftişiye azasının maaş ve muhassasatı aynı nispete irka edilememiştir. Diğer cihetten muhtelif mahâl ve merakizde, mensup oldukları vekâleti temsil eden müfettiş ve muavinleri bulundukları yerlerde şerefli olduğu kadar her türlü tenkit ve ihtiyaçtan arî bir temsil yapabilmeleri ötedenberi mühim bir vecibe olarak kabul edilmekte bulunmuştur. Esasen bu endişe ile yevmiye ve harcırah hakkındaki ahkâmı ihtiva eden Mayıs 1335 tarihli kararname muahharan Teşrinisani 1335 tarihli müzeyyel Kanunla kısmen tadil edilmişti. Ancak her sene tezayüt eden maişet pahalılığının son senelerde yüksek bir nispete çıkması ve hususiyle yeni vergilerle miktarı artan otel, lokanta vesaire gibi mahallerdeki bu pahalılığın daha bariz bulunması, maaşlarını ailelerinin ihtiyacatının teminine tahsis etmek mecburiyetinde kalan müfettiş ve muavinlerin bu maaşlarından bir kısmını otel ücuratına bile kâfi gelmeyen yevmiyelerinin noksanını ikmal için sarfetmek ızdırarında bırakmış ve binnetice her türlü düşünceden azade olarak tekmil dikkat ve ihtimamlarını muamelâtı teftişiyenin temini hüsnü cereyanına hasretmek icabeden müfettiş ve muavinlerin selâmeti fikir ile çalışabilmeleri imkânını selbestmiştir. Hükümeti Cumhuriyenin memleketin umumî ıslahatını istihdaf eden yüksek gayelerinin en kuvvetli zımanı olan daimi teftiş ve murakabe vesaitinin takviye edilmesi en mühim bir nokta olarak kabul edilmek lâzımdır. Hususiyle teşkilât ve mevzuatı maliye, ahkâmı hukukiye ve medeniye sahalarında hâsıl olan büyük istihalelerin feyizli netayicini idrak edebilmek için bu mevzuat ve ahkâmın hakkiyle tatbikinin temini derecei vücuptadır.

Bu endişe ve mühimmeyi nazarı itibare alan Hazine, müfettiş ve muavin yevmiyelerinin, murakabe ve sailinin halihazırda asgari ihtiyaca tekabül edecek bir miktardan aşağı olmamasını esas olarak kabul ve teklif eder. İşbu Emniye ile harcırah kararnamesinin müfettiş ve muavinler için maaşları tutarının yüzde altısı nispetinde olan yevmiyelerinin ötedenberi mahsus bir tezayüd görmeyen maaşı asllerinin yüzde sekizi üzerinden - bittabi sınıf farkı gözetmeksizin - hesabını tensip ve kanunun birinci maddesini ona göre tanzim etmiştir.

Türkiye
Büyük Millet Meclisi 26.12.1926
Kavanini Maliye
Encümeni
Karar Numarası : 13
Kayıt Numarası : 1/1022

Kavanini Maliye Encümeni Mazbatası

Vekâlet müfettiş ve muavinlerinin yevmiye ve harcırahları hakkında Maliye Vekâletince tanzim ve İcra Vekilleri Heyetince tasvip olunan kanun lâyihası Heyeti Umumiyeden Encümenimize havale edilmekle tetkik ve müzakere olundu.

Maaşlarını ailelerinin temini maişetine terk ve tahsis etmek mecburiyetinde kalan müfettiş ve muavinlerinin halen almakta oldukları yevmiye ile şeref ve haysiyeti zatiye ve memurelerini muhafaza edebilecek bir şekil ve surette idare edemeyerek maaşlarından bir kısmını ilâve mecburiyetinde kaldıkları

anlaşılmış ve halbuki hayat pahalılığı her sene biraz daha mahsus bir şekilde yükseldiği ve birçok devairde memurin ve müstahdemin maaş ve ücuratı tezyit edilmiş olduğu halde heyeti teftişiyelerin maaş ve muhassasatı aynı nispete çıkarılamamış olduğundan zaten az olan maaşlarından bir kısmını dahi merkezi memuriyetleri haricinde yevmiyelerine ilâve suretiyle sarf eylemelerine imkânı maddi tasavvur edilememiştir.

Binaenaleyh hükümetçe serdedilen esbabı mucibe tamamiyle varit olduğu gibi Encümenimizce aynı esbabı mucibe müdüriyeti umumiyeler müfettiş ve muavinleri hakkında dahi varit görülerek lâyihanın serlevhası ve birinci maddesi vekâlet ve müdüriyeti umumiyeler müfettiş ve muavinleri şeklinde tadil edilmiştir.

Trenle seyahat edecek müfettiş ve muavinlerine birinci mevki ücret verileceğine ve yevmiyelerininde bu lâyiha ile altı liraya çıkarılacağına göre ayrıca yataklı vagon ücreti verilmesi zait görülmüş ve (B) fıkrasındaki (Yataklı vagon misullu mesarif) kelimeleri tayyedilerek mezkûr fıkra, seyahati teftişiye münasebetiyle ihtiyar olunan vesaiti nakliye, bagaj ve hamal ücuratı vukuuna tabidir şeklinde kabul edilmiştir.

İkinci madde aynen ve üçüncü maddedeki (Heyeti Vekile) tabiri Teşkilâtı Esasiye Kanunumuzdaki tarife mutabık olmak üzere (İcra Vekilleri Heyeti) şeklinde tashihen kabul edilmiş olmakla bermucibi havale Muvazenei Maliye Encümenine tevdi kılınır.

Kavanini Maliye Encümeni Reisi	Mazbata Muharriri
Bayazıt	Ankara
Şefik	İhsan
Kâtip	Aza
Diyarbakır	Van
Cavit	Münip
Aza	Aza
Hamdi	Mustafa

Aza
Kırklareli
Şevket

Türkiye
Büyük Millet Meclisi
Muvazenei Maliye Encümeni
Karar Numarası : 78
Kayıt Numarası : 1/1022

Muvazenei Maliye Encümeni Mazbatası

Riyaseti Celileye

Vekâlet müfettiş ve muavinlerinin yevmiye ve harcırahları hakkında olup Heyeti Umumiyenin 20.12.1926 tarihli içtimaında Kavanin Muvazenei Maliye Encümenlerine havale buyurulan kanun lâyihası Kavanini Maliye Encümeninin mazbatasiyle birlikte Encümenimize tevdi kılınmakla tetkik ve müzakere olundu.

Hayat pahalılığının harcırah ve yevmiye miktarlarına tesiri ve müfettişlerin mensup bulundukları vekâletleri temsil ve vazifelerinin ehemmiyeti noktai nazarından ikdar edilmeleri lüzumu sadedinde gerek hükümet, gerek Kavanini Maliye Encümeni taraflarından serdolunan esbabı mucibeyi Encümenimizde varit görerek müfettişlerin yevmiyelerini tezyit etmeyi esas itibariyle şayanı kabul bulmuştur.

Yevmiyeleri tezyit için vekâlet müfettişleri diye bir tefrik yapmamak hususunda Encümenimiz Kavanini Maliye Encümeni ile aynı fikirde bulunmakla beraber bu hükmü vazifelerinde mahiyeti ve salâhiyetlerinin derecesi nazarı itibara alınmayarak bilumum müfettişlerle müfettiş muavinlerine teşmil etmeyi de malî ve idarî sebepler dolayısiyle muvafık görmemiş ve vazife ve selâhiyet itibariyle müfettişleri tefrikte müşkülât derkâr olduğundan maaşlarına göre tasnifi daha salim bir esas addetmiştir. «A» fıkrası bu mütalâat dairesinde tadil edilmiştir.

Gerek daimî olan, gerek muvakkaten istihdam ve tavzif edilen müfettişler meyanında ücretle çalışanlar da bulunduğu halde lâyihai kanuniyede bunlara ait ahkâm mezkût kalmakta idi. Bu kabil ücretli müfettişler hakkında mevcut olan hükmün yeni lâyihada tasrih ve miktaren takyidi Encümenimizce muvafıkı mütalâa ve ona göre «B» fıkrası ilâve olunmuştur. İkamet yevmiyesinin miktarı ile beraber yevmiyelerin hangi şerait dahilinde alınabileceğinin «C» fıkrası ile tasrihine lüzum görülmüştür, Kavanini Maliye Encümeninin «B» fıkrası «D» fıkrası olarak bazı tavzihat ile kabul ve atiyen tefsir müşkülâtına mahal kalmamak üzere bu fıkrada vasaiti nakliye tabirinin «Şimendifer, vapur, kayık, motor, araba, otomobil,

hayvan» a ve bagaj tabirinin «eşyayı zatiye naklinde trenlerde verilen yolcu eşyası ücreti, mekkâre ücreti» ne şâmil bulunduğunun mazbatamızda tasrihi tensip kılınmış ve lâyihanın tadilâtı maruza dairesinde Heyeti Umumiyeye takdimine karar verilmiştir.

10 Mart 1927

Reis	Mazbata Muharriri
Çatalca	Gaziantep
Şakir	Ali Cenani
Kâtip	Aza
İzmir	İstanbul
Ahmet Münir	Tevfik Kâmil Bey
	Hini imzada bulunmadı.
Aza	Aza
Bozok	Çorum
Süleyman Sırrı	Mühendis Ziya
Aza	Aza
Sivas	Diyarbekir
Rasim Bey	Şeref
Hini imzada bulunmadı.	
Aza	Aza
Gaziantep	Konya
Ahmet Remzi	Kâzım Hüsnü Bey
	Hini imzada bulunmadı.
Aza	Aza
Giresun	Maraş
Musa Kâzım	Mithat Bey
	Hini imzada bulunmadı.

Hükümetin Teklifi

Vekâlet müfettiş ve muavinlerinin yevmiye ve harcırahlarına ait mevaddı muaddelei kanuniye lâyihası

Madde 1. — 15 Mayıs 1335 tarihli Harcırah Kanunnamesiyle buna müteferri tadilât ve müzeyyelâtın vekâlet müfettiş ve muavinleri hakkındaki ahkâmı berveçhiati tadil olunmuştur :

A) Müfettiş ve muavinler seyahatte bulundukları ve merkezleri haricinde geçirecekleri beher gün için maaşı aslîlerinin yüzde sekizi nispetinde yevmiye alırlar. Yevmiyenin hesabına esas olacak maaş her heyeti teftişiyenin kendi kadrosu dahilindeki en yüksek sınıf maaşıdır. Şu kadar ki yevmiye miktarı 400 kuruştan dun olamaz.

B) Seyahati teftişiye münasebetiyle ihtiyar olunan vesaiti nakliye, bagaj ve hamal ücuratı ve yataklı vagon misillü masarif vukuuna tabiîdir.

Madde 2. — İşbu kanun tarihi neşrinden muteberdir.

Madde 3. — İşbu kanunun icrasına Heyeti Vekile memurdur.

12 Kânunuevvel 1926

Başvekil	Adliye Vekili
İsmet	Mahmut Esat
Müdafaai Milliye Vekili	Bahriye Vekili
Recep	İhsan Bey bulunmadı.
Hariciye Vekili	Dahiliye Vekili
M. Cemil	Tevfik Rüşdü Bey
	İmzada bulunmadı.
Maliye Vekili	Maarif Vekili
Mustafa Abdülhalik	Mustafa Necati
Nafıa Vekili	Ziraat Vekili
Behiç	Mehmet Sabri
Ticaret Vekili	Sıhhiye ve Muaveneti
Mustafa Rahmi	İçtimaiye Vekili
	Doktor Refik

Kavanini Maliye Encümeninin Tadili

Vekâlet ve Müdiriyeti Umumiyeler müfettiş ve muavinlerinin yevmiye ve harcırahlarına ait mevaddı muaddelei kanuniye lâyihası

Madde 1. — 15 Mayıs 1335 tarihli Harcırah Kararnamesiyle buna müteferri tadilât ve müzeyyelâtın vekâlet ve müdiriyeti umumiyeler müfettiş ve muavinleri hakkındaki ahkâmı berveçhi atî tadil olunmuştur :

A) Aynen kabul edilmiştir.

B) Seyahati teftişiye münasebetiyle ihtiyar olunan vasaiti nakliye, bagaj ve hamal ücuratı vukuuna tabidir.

Madde 2. — İşbu kanun tarihi neşrinden muteberdir.

Madde 3. — İşbu kanunun icrasına İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

Muvazenei Maliye Encümeninin Tadili

Müfettiş ve Müfettiş Muavinlerinin Yevmiye ve Harcırahlarına Dair Kanun

Birinci Madde — 15 Mayıs 1335 tarihli Harcırah Kararnamesiyle buna müteferri tadilât ve müzeyyelâtın müfettiş ve müfettiş muavinlerinin yevmiye ve harcırahlarına ait ahkâmı berveçhizir tadil olunmuştur :

A) Maaşları üç bin beşyüz kuruştan dun olan müfettiş ve müfettiş muavinlerinin yevmiyeleri 15 Mayıs 1335 tarihli Harcırah Kararnamesiyle bu kararnameye müteallik tadilât ve müzeyyelât ahkâmına tabi olmak üzere maaşları üç bin beş yüz kuruştan altı bin kuruşa kadar olan müfettişlerin seya-

hat yevmiyeleri üç yüz altmış ve maaşları altı bin kuruştan ziyade olan müfettişlerin de dört yüz kuruş üzerinden hesap ve ita olunur.

Seyahat yevmiyesine istihkak müfettiş ve müfettiş muavinlerinin mıntaka merkezleri haricinde vazifeten seyahatte bulunmaları ile meşruttur.

B) Mukavelenameye tabi olanlardan maada ücretler müstahdem müfettişlerin ücretleri hangi maaşın tahsisatı ile beraber baliğine tekabül ediyorsa yevmiyeleri o maaşın baliğ olduğu dereceye göre tesviye olunur. Ancak her ne suretle olursa olsun bu kabil ücretle müstahdem müfettişlerin seyahat yevmiyeleri miktarı dört yüz kuruşu tecavüz edemez.

C) İkamet yevmiyesi seyahat yevmiyesinin bir buçuk mislidir. İkamet yevmiyesi alabilmek için mıntakası merkezi haricinde bir mahalde lâakal iki gün kalmak lâzımdır.

D) Müfettiş ve müfettiş muavinlerinin vazifeten seyyahatleri esnasında ihtiyar ettikleri vesaiti nakliye, bagaj ve hamal ücuratı vukuuna göre masarifi hakikiye olarak verilir.

İkinci Madde — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

Üçüncü Madde — Bu kanunun ahkâmını icraya İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

REİS — Efendim, lâyiha tabı ve tevzii edilmiştir. Heyeti umumiyesi hakkında söz isteyen var mı? Heyeti umumiyesi hakkında söz isteyen yoktur. Maddelere geçilmesini kabul edenler el kaldırsın, kabul etmeyenler el kaldırsın. Maddelere geçilmesi kabul edilmiştir.

Müfettiş ve Müfettiş Muavinlerinin Yevmiye ve Harcırahlarına Dair Kanun

Birinci Madde — 15 Mayıs 1335 tarihli Harcırah Kararnamesiyle buna müteferri tadilât ve müzeyyelâtın müfettiş ve müfettiş muavinlerinin yevmiye ve harcırahlarına ait ahkâmı berveçhi zir tadil olunmuştur :

A) Maaşları üç bin beş yüz kuruştan dun olan müfettiş ve müfettiş muavinlerinin yevmiyeleri 15 Mayıs 1335 tarihli Harcırah Kararnamesiyle bu kararnameye müteallik tadilât ve müzeyyelât ahkâmına tabi olmak üzere maaşları üç bin beş yüz kuruştan altı bin kuruşa kadar olan müfettişlerin seyyahat yevmiyeleri üç yüz altmış ve maaşları altı bin kuruştan ziyade olan müfettişlerin de dört yüz kuruş üzerinden hesap ve ita olunur.

Seyahat yevmiyesine istihkak müfettiş ve müfettiş muavinlerinin mıntıka merkezleri haricinde vazifeten seyahatte bulunmaları ile meşruttur.

B) Mukavelenameye tabi olanlardan maada ücretle müstahdem müfettişlerin ücretleri hangi maaşın tahsisatı ile beraber baliğine tekabül ediyorsa yevmiyeleri o maaşın baliğ olduğu dereceye göre tesviye olunur. Ancak her ne suretle olursa olsun bu kabil ücretle müstahdem müfettişlerin sayahat yevmiyeleri miktarı dört yüz kuruşu tecavüz edemez.

C) İkamet yevmiyesi seyahat yevmiyesinin bir buçuk mislidir. İkamet yevmiyesini alabilmek için mıntakası merkezi haricinde bir mahalde lâakal iki gün kalmak lâzımdır.

D) Müfettiş ve müfettiş muavinlerinin vazifeten seyahatleri esnasında ihtiyar ettikleri vasaiti nakliye, bagaj ve hamal ücuratı vukuuna göre masarifi hakikiye olarak verilir.

REİS — Madde hakkında söz isteyen var mı?

ŞEFİK BEY (Trabzon) — Efendim , bendeniz Muvazenei Maliye Encümeninden bir sual soracağım. Bu lâyihai kanuniye, tetkiki hesabat zımnında Divanı Muhasebat tarafından vilâyata izam olunan Divanı Muhasebat müraklip ve muavinlerine de şamil midir?

MUVAZENEİ MALİYE ENCÜMENİ NAMINA AHMET REMZİ BEY (Gaziantep) — Efendim müraklplerin müfettiş ve müfettiş muavinleri gibi harcırah alacaklarına dair hüküm vardır. Encümen, o hükümlerle müraklplerin de müfettiş ve muavinleri gibi bu yeni kanundan istifade edeceğini mütalâa etmiştir.

REİS — Serlevhayı tashihe hacet yok mudur?

AHMET REMZİ BEY (Gaziantep) — Hacet yoktur.

REİS — Başka söz isteyen yoktur. Maddeyi aynen reye koyuyorum. Kabul edenler el kaldırsın, kabul etmeyenler el kaldırsın, kabul edilmiştir.

İkinci Madde — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

REİS — İkinci maddeyi kabul edenler el kaldırsın, kabul etmeyenler el kaldırsın, kabul edilmiştir.

Üçüncü Madde — Bu kanunun ahkâmını icraya İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

REİS — Söz isteyen var mı? (Yok sesleri) Üçüncü maddeyi kabul edenler el kaldırsın, kabul etmeyenler el kaldırsın, kabul edilmiştir.

İkinci müzakeresine geçilmesini kabul edenler el kaldırsın, kabul etmeyenler el kaldırsın, kabul edilmiştir.

2. — Konya Mebusu Refik Bey, mevcut ve münderis kabristanların belediyelere terki hakkında 2/497 numaralı teklifi kanunîsi ve Dahiliye ve Evkaf Encümenleri mazbataları.

REİS — Heyeti umumiyesi hakkında söz isteyen var mı?

EVKAF ENCÜMENİ NAMINA MUSTAFA FEYZİ BEY (Konya) — Reis Beyefendi, bir defa daha tetkik edilmek üzere bu mazbatanın Evkaf Encümenine iadesini teklif ediyorum.

REİS — Evkaf Encümeni namına mı istiyorsunuz?

MUSTAFA FEYZİ BEY (Konya) — Evet efendim.

DOKTOR MUSTAFA BEY (Çorum) — Efendim, Kabristanların Dahiliye ve Evkaf Encümeni ile alâkası olmakla beraber Sıhhiye Encümeni ile de alâkası vardır. Binaenaleyh Sıhhiye Encümenine de gelmesini istiyorum.

REİS — Efendim, Evkaf Encümeni lâyihayı tekrar tetkik etmek için istiyor, Sıhhiye Encümeni de alâkası olduğundan dolayı istiyor. Tensip buyurursanız her iki Encümene birden gönderelim. Bu teklifi kabul edenler el kaldırsın. Kabul etmeyenler el kaldırsın. Kabul edilmiştir.

3. — Binaların numaralanması ve sokaklara isim verilmesi hakkında (1/1077) numaralı kanun lâyihası ve Dahiliye Encümeni mazbatası.

REİS — Mazbata okunacaktır.

Binaların Numaralanması ve Sokaklara İsim Verilmesi Hakkında (1/1077) Numaralı Kanun Lâyihası ve Dahiliye Encümeni Mazbatası

Türkiye Cumhuriyeti
Başvekâlet Müsteşarlığı
Adet : 6/785

24 Şubat 1927

Büyük Millet Meclisi Riyaseti Celilesine

Binaların numaralanması ve sokaklara isim verilmesi hakkında Dahiliye Vekâleti Celilesince tanzim edilen ve İcra Vekilleri Heyetinin 16 Şubat 1927 tarihli içtimaında tezekkür ve Meclisi Âliye arzı tasvip olunan kanun lâyihasiyle esbabı mucibe mazbatasının musaddak sureti leffen takdim olunmuştur.

Muktezasının ifasını ve neticesinin iş'arına müsaade buyurulmasını rica eylerim efendim.

Başvekil
İsmet

ESBABI MUCİBE

Şehir, kasaba ve köylerimizde bulunan ev, mağaza, dükkân, hamam gibi binalar muntazam bir usul ve kaideye göre numaralanmış olduğundan ikametgâh numarası birçok kanunlarımızca matlup olduğu halde şimdiye kadar tesis edilememiştir.

Devairi Devletteki kayıtlarda bir hane veya bina için muhtelif ve müteaddit numaralar istimal edilmekte bulunduğu cihetle bu kayıt numaralarını söyleyemeyen bir adamın meselâ nüfus, tapu dairelerindeki kayıtlarını bulmak müşküldür.

Binaenaleyh Devlet devairindeki muamelâtın tanzimi ve halk işlerinin tesiri için garp devletlerinde olduğu gibi bizde de ikametgâh numarası tesisi zaruri bulunmakla beraber bu sene mukarrer umumi tahriri nüfusta ve yeni nüfus defterlerinde yegâne esas bu hane numaraları ve sokak isimleri teşkil edeceği cihetle dokuz maddeden ibaret bulunan işbu lâyihai kanuniye tanzim olunmuştur.

Türkiye Büyük Millet Meclisi
Dahiliye Encümeni
Karar Numarası : 42
Esas Numarası : 1/1077

10.3.1927

Dahiliye Encümeni Mazbatası

Umumi ve hususi müessesat ve ikametgâhların numaralanması ve sokaklara numara vaz'ı hakkında Başvekalâetten mevrut ve Heyeti Umumiyeden muhavvel lâyihai kanuniye Encümene davet olunan Nüfus Müdürü Umumisi hazır olduğu halde tetkik ve müzakere olundu.

Tapu, nüfus ve sair devlet muamelâtında ikametgâh numarasının intizam ve selâmeti muameleyi temin edeceği bedihi bulunduğundan bu baptaki lâyihai kanuniye bazı tadilât icra olunarak kabul edilmiş olmakla Heyeti Umumiyenin nazarı tasvibine arz olunur.

Reisi Namına Dahiliye Encümeni Kayseri Ahmet Hilmi	Mazbata Muharriri Kayseri Ahmet Hilmi
Kâtip İzmir Aza Çorum İsmail Kemal	Aza İzmir Ahmet Münir Aza Ardahan Tahsin

Aza	Aza
Yozgat	Kocaeli
Süleyman Sırrı	İbrahim Süreyya

Aza
Balıkesir
Ali Şuuri

Hükümetin Teklifi

Binaların Numaralanması ve Sokaklara İsim Verilmesi Hakkında Kanun

Madde 1. — Belediye teşkilâtı bulunan yerlerde belediye hududu dahilinde bulunan ev, mağaza, dükkân, gazino, hamam ve cami gibi ikamete mahsus olsun, olmasın bilcümle binalar belediyelerce numaralanır. Bu numaralar levhalara yazılarak binaların kapıları üzerine asılır. Belediye teşkilâtı bulunmayan yerlerde bu gibi binaların numaralanması ve numaraların kapılara asılması vali ve kaymakamların tayin edecekleri memurlar tarafından yapılır.

Madde 2. — Belediyelerce, hudutları dahilindeki her sokağa bir isim verilir. Bu isimler levhalara yazılarak sokakların başladığı ve bittiği noktalara asılır.

Madde 3. — Binalar numaralandıktan sonra her sokak dahilinde :

A) İkamete mahsus evlerin adedi.

B) İkamete mahsus olmadığı halde içerisinde insan yatıp kalkan binaların adedi ve cinsleri.

C) İkamete mahsus olmayan ve içerisinde insan yatmayan binaların adet ve cinsleri hakkında numaralama işleriyle mükellef olan heyetler tarafından numunesine muvafık cetveller yapılır. Bu cetvellerin musaddak birer nüshası mahalli en büyük mülkiye memuru vasıtasiyle nüfus, tapu, vergi daireleriyle kadastro heyetlerine tevdi olunur.

Madde 4. — Bu Kanuna göre konulan bina numaları ile sokak isimlerinin hükümet ve belediye işlerinde kullanılması mecburidir.

Madde 5. — Binaların numaralanması ve sokaklara isim verilmesi Dahiliye Vekâletince yapılacak bir talimatname ile tespit edilir.

Madde 6. — Binaların numaralanması mukabilinde bina sahiplerinden alınacak resmin tayini miktarı belediye meclislerine aittir. Belediye teşkilâtı bulunmayan yerlerde numaralama masrafı için her bina sahibinden alınacak resmin miktarı idare heyetlerince tayin olunur.

Madde 7. — Nisan 1340 tarihli Belediye Vergi ve Resimleri Kanununun onuncu maddesinde bu kanuna muhalif olan ahkâm mülgadır.

Madde 8. — Bu Kanun tarihi neşrinden muteberdir.

Madde 9. — Bu Kanunun ahkâmını icraya Dahiliye ve Maliye Vekilleri memurdur. 26.2.1927

Başvekil	Adliye Vekili
İsmet	Mahmut Esat Bey
	İmzada bulunmadı.
Müdafaai Milliye Vekili	Bahriye Vekili
Recep	İhsan
Dahiliye Vekili	Hariciye Vekili
M. Cemil	Doktor Tevfik Rüşdü
Maliye Vekili	Maarif Vekili
Mustafa Abdülhalik	Doktor Refik
Nafıa Vekili	Ziraat Vekili
Behiç	Mehmet Sabri
	Sıhhiye ve Muaveneti
Ticaret Vekili	İçtimaiye Vekili
Mustafa Rahmi	Doktor Refik

DAHİLİYE ENCÜMENİNİN TADİLİ

Binaların Numaralanması ve Sokaklara İsim Verilmesi Hakkında Kanun

Madde 1. — Belediye teşkilâtı bulunan yerlerde belediye hududu dahilinde bulunan mebanii resmiye ile ev, mağaza, dükkân, gazino, hamam ve cami gibi ikamete mahsus olsun, olmasın bilcümle binalar belediyelerce numaralanır. Bu numaralar levhalara yazılarak binaların kapıları üzerine asılır. Belediye teşkilâtı bulunmayan yerlerde bu gibi binaların numaralanması ve numaraların kapılara asılması vali ve kaymakamların tayin edecekleri memurlar tarafından yapılır.

Madde 2. — Belediyelerce, hudutları dahilindeki her sokağa bir isim verilir. Bu isimler levhalara yazılarak sokakların başladığı ve bittiği noktalara asılır.

Madde 3. — Binalar numaralandıktan sonra her sokak dahilinde :

A) İkamete mahsus evlerin adedi,

B) İkamete mahsus olmadığı halde içerisinde insan yatıp kalkan binaların adet ve cinsleri,

C) İkamete mahsus olmayan ve içerisinde insan yatmayan binaların adet ve cinsleri hakkında numaralama işleri ile mükellef olan heyetler tarafından nümunesine muvafık cetveller yapılır. Bu cetvellerin musaddak birer nüshası mahallî en büyük mülkiye memuru vasıtasiyle nüfus, tapu, vergi daireleriyle kadastro heyetlerine tevdi olunur.

Madde 4. — Bu Kanuna göre konulan bina numaraları ile sokak isimlerinin hükümet ve belediye işlerinde kullanılması mecburidir.

Madde 5. — Binaların numaralanması ve sokaklara isim verilmesi Dahiliye Vekâletince yapılacak bir talimatname ile tespit olunur.

Madde 6. — Binaların numaralanması mukabilinde bina sahiplerinden alınacak resmin tayini miktarı belediye meclislerine aittir.

Belediye teşkilâtı bulunmayan yerlerde numaralama masrafı için her bina sahibinden alınacak resmin miktarı idare heyetlerince tayin olunur.

Madde 7. — 26 Şubat 1340 tarihli ve 423 numaralı Belediye Vergi ve Resimleri Kanununun 10 ncu maddesinde muharrer «Hamal, kayık vesaire gibi bilcümle vesaiti nakliyeye belediyelerce birer numara vaz ve tahrir ve tevzii» hakkındaki ahkâm baki kalmak üzere mezkûr maddenin ahkâmı sairesi mülgadır.

Madde 8. — Bu Kanun tarihi neşrinden muteberdir.

Madde 9. — Bu Kanunun ahkâmını icraya Dahiliye ve Maliye Vekilleri memurdur.

REİS — Bu lâyiha da tabı ve tevzii edilmiştir. Heyeti umumiyesi hakkında söz isteyen var mı? (Hayır sesleri) Maddelere geçilmesini kabul edenler el kaldırsın, kabul etmeyenler el kaldırsın, maddeleer geçilmesi kabul edilmiştir.

BİNALARIN NUMARALANMASI VE SOKAKLARA İSİM VERİLMESİ HAKKINDA KANUN

Madde 1. — Belediye teşkilatı bulunan yerlerde belediye hududu dahilinde bulunan mebanii resmiye ile ev, mağaza, dükkân, gazino, hamam ve cami gibi ikamete mahsus olsun, olmasın bilcümle binalar belediyelerce numaralanır. Bu numaralar levhalara yazılarak binaların kapıları üzerine asılır. Belediye teşkilâtı bulunmayan yerlerde bu gibi binaların numaralanması ve numaraların kapılara asılması vali ve kaymakamların tayin edecekleri memurlar tarafından yapılır.

REİS — Birinci madde hakkında söz isteyen var mı? (Hayır sesleri)

Birinci maddeyi aynen reyinize arz ediyorum. Kabul edenler el kaldırsın, kabul etmeyenler el kaldırsın. Kabul edilmiştir.

Madde 2. — Belediyelerceğ hudutları dahilindeki her sokağa bir isim verilir. Bu isimler levhalara yazılarak sokakların başladığı ve bittiği noktalara asılır.

REİS — Mütalaa var mı? İkinci maddeyi kabul edenler el kaldırsın, kabul etmeyenler el kaldırsın, kabul edilmiştir.

Madde 3. — Binalar numaralandıktan sonra her sokak dahilinde :

A) İkamete mahsus evlerin adedi,

B) İkamete mahsus olmadığı halde içerisinde insan yatıp kalkan binaların adet ve cinsleri,

C) İkamete mahsus olmayan ve içerisinde insan yatmayan binaların adet ve cinsleri hakkında numaralama işleriyle mükellef olan heyetler tarafından nümunesine muvafık cetveller yapılır. Bu cetvellerin musaddak birer nüshası mahallî en büyük mülkiye memuru vasıtasiyle nüfus, tapu, vergi daireleriyle kadastro heyetlerine tevdi olunur.

REİS — Mütalaa var mı?

MEHMET BEY (Biga) — Orada mezkûr devair arasına belediye dairesini de ilâve etmeli.

AHMET HAMDİ BEY (Bozok) — O kanunu yapan belediyedir.

HASAN BEY (Trabzon) — Olur ki Nasrettin Hoca gibi kendini saymaz.

REİS — Efendim, maddeye (nüfus, tapu, vergi, kadastro) ibaresinden sonra (Belediye) dairelerinin de ilâvesini teklif ediyorlar; ne dersiniz, Encümenin bu hususta bir mütalaası var mı?

DAHİLİYE ENCÜMENİ NAMINA AHMET HİLMİ BEY (Kayseri) — Efendim, esasen belediye bu işle alâkadardır, belediye memurları vasıtasiyle bu iş intizamını alıyor. Bu işle bizzat alâkadar olan belediyelerdir. Binaenaleyh belediyelerin de dahil edilmesine lüzum yoktur. (Gürültüler)

REİS — Birinci maddede belediyeler vardır. Binaenaleyh belediye daireleri bu vazifeyi kendileri yaptıkları için, ilâvesine lüzum yoktur diyorlar. Mehmet Bey tekliflerine ait bir takrir verdiler, okunacaktır :

Riyaseti Celileye

Maddeye belediye kelimesinin ilâvesini teklif ederim.

Çanakkale
Mehmet

REİS — Bu takriri kabul edenler el kaldırsın, kabul etmeyenler el kaldırsın, kabul edilmiştir.

Şu halde madde «Nüfus, tapu, vergi ve belediye daireleriyle kadastro heyetlerine tevdi olunur» şeklinde oldu. Bu suretle tashih edeceğim. Başka mütalaa var mı efendim? Bu şekilde reyinize arz ediyorum, kabul edenler el kaldırsın, kabul etmeyenler el kaldırsın, kabul edilmiştir.

Madde 4. — Bu kanuna göre konulan bina numaraları ile sokak isimlerinin Hükümet ve belediye işlerinde kullanılması mecburidir.

REİS — Madde hakkında mütalaa var mı? (Hayır sesleri) Aynen reyinize arz ediyorum. Kabul edenler el kaldırsın, kabul etmeyenler el kaldırsın. Kabul edilmiştir.

Madde 5. — Binaların numaralanması ve sokaklara isim verilmesi Dahiliye Vekâletince yapılacak bir talimatname ile tespit olunur.

REİS — Madde hakkında mütalaa var mı?

MİTHAT BEY (Aydın) — Efendim, şimdi sokaklarda numara vaz ediyorlar, yalnız isim değil filân numaralı sokakta deniliyor.

REİS — Teklif yapınız efendim.

Reylerini istimal etmeyen arkadaşlar lütfen reylerini versinler.

DAHİLİYE ENCÜMENİ MAZBATA MUHARRİRİ AHMET HİLMİ BEY (Kayseri) — Efendim, Mithat Beyefendi sokakların bir isim ve ayrıca bir de numarası olsun diye teklif ediyorlar zannederim. Biz isim kabul ediyoruz. İsim kabul ettikten sonra bir de ayrıca numara olamaz. Ya numara olur, ya isim olur. Buradaki teklife nazaran tespit olunan şekil, sokakların ismi olur ve bilumum binaların da numarası olur.

MİTHAT BEY (Aydın) — Hayır, yanlış anlaşılmış efendim.

AHMET HİLMİ BEY (Devamla) — Bendenizin anladığım, sokakların ayrıca numarası da olsun, eğer bunu teklif ediyorlarsa o, olamaz.

Riyaseti Celileye

Sokaklara numara da vaz edildiği için beşinci maddenin sokaklara isim veya numara verilmesi şeklinde yazılmasını teklif eylerim efendim.

Aydın
Mithat

MİTHAT BEY (Aydın) — Efendim bugün yeni şehirde bir çok sokaklara isim vermekten ziyade numara verilmiştir ve bugün memaliki mütemeddinede bir çok sokaklar numara ile tevsim edilmektedir. Meselâ filân şehrin filân numaralı sokağı deniyor. Bu usul bizim memleketimizde de tatbik edilmeye başlanmıştır. Tabii isim verilirse numara verilemeyecektir. Binaenaleyh numara ve isim şeklinde (veya numara.. sesleri) veya numara şeklinde maddenin teshihini teklif ederim.

REİS — Efendim, Mithat Beyin tekliflerine göre maddenin şekli şöyle olacaktır :

Madde 5. — Binaların numaralanması ve sokaklara isim veya numara verilmesi Dahiliye Vekâletince yapılacak bir talimatname ile tespit olunur.

REİS — Encümenin bir mütalaası var mı efendim?

AHMET HİLMİ BEY (Kayseri) — Mademki isim veriliyor, isim verdikten sonra numara vaz'ına lüzum yoktur kanaatindeyiz. (Ayrıca demiyor sesleri, «veya»sı var sesleri)

MUHTAR BEY (Trabzon) — Arkadaşlar, çok zamanlardan beri Avrupa'nın bazı şehirlerinde ve Amerika'da sokaklar numara ile tevsim olunmaya başlanmıştır. Hatta harf ile de tevsim olunuyor. Şimdi eğer bu maddeyi bu veçhile tadil edersek. Sokakların isim veyahut harfle tevsim edilmesi gibi uzun bir meseleye varırız. Zaten sokakların numaralanması meselesi çok taammüm etmiş bir şey değildir, onun için binaların isim ile beraber bir de numaralanması lâzım gelirse bir de harf ile tevsimi ifade olunmak lâzım gelir.

MİTHAT BEY (Aydın) — Numara usulü Ankara'da kabul edilmiştir.

MUHTAR BEY (Devamla) — Meselâ bendeniz Avrupa'da bir şehir bilirim. (Manhaym) namında bir Alman şehridir. Orada meselâ, şarktan garba giden sokakların numarası hep 1 - 3 - 5 - 7 ilâh gider. Şimalden cenuba giden sokakların numarası da A - B - S diye devam eder meselâ : Bir ev aranırken A ve B ile, A, M sokaklarının teşkil ettiği ada diye aranır. Onun için bendenizce bu maddeyi Encümene iade etmeli, mesele tamik olunmalıdır.

RUŞEN EŞREF BEY (Afyonkarahisar) — Efendim bendenizce mesele basittir. Mademki isim veriyorum isim yerine numara da verebiliriz. Yazarsak ne olur? İsimsiz bir çok sokak var, isim bulunamıyor, bulmak müşküldür. Bir sokağa isim vermek gayet uzun bir iştir. Birçok tetkikat yapmak lâzım gelir. Birtakım komisyonlar teşekkül edecek, onlara isim verecektir. Binaenaleyh isim yoktur, kanun mucibince numara konulamaz diye sokaklar isimsiz ve numarasız mı kalsın? Ne kaybederiz. Öyle bir şey ilâve edersek? Onun için bir sokağın numarası olursa, o ismi demektir. İzam edilecek bir mesele değildir. Kabul edelim, mesele bitsin gitsin.

MİTHAT BEY (Aydın) — Ankara'da Yenişehir' de sokaklar numara ile tevsim edilmiştir. Binaenaleyh, beyefendinin teklifleri çok doğrudur.

MAZHAR MÜFİT BEY (Denizli) — Efendim, Heyeti Celileniz sokaklara isim verileceğini ikinci maddeyi kabul ettikten sonra bunu değiştirmek mi istiyorsunuz? İkinci maddede diyoruz ki, belediyelerce hududu dahilinde olan her sokağa bir isim verilir.

Bunu yani isim konmasını kabul ettik. Şimdi bir de beşinci maddede diyoruz ki, numara vaz edelim.

DOKTOR MUSTAFA BEY (Çorum) — Onu tavzih içindir.

MAZHAR MÜFİT BEY (Devamla) — Zannediyorum ki, bazı rüfekanın söylediği gibi numara meselesi Amerika'da vardır, belki Avrupa'da da vardır. Şimdi benim maruzatım şudur : Ya isim veya numara verilsin dersek, belediyeler muhayyer mi olacak? (Tabii sesleri) İsterse numara kor, isterse isim kor, karmakarışık bir şey olur. Böyle gâh numara veya numarayı veyahut ismi kabul etmelidir. Hem numara, hem isim ne olacak böyle?

REİS — Efendim ikinci madde her sokağa bir isim verileceğini ifade etmektedir ve bu madde kabul edilmiştir. Binaenaleyh, burada binaların numaralanması ve sokaklara isim veya numara verilmesi şeklinde ikinci bir tadil kabul edilen maddeyi takyit eder. Birinci maddede alelıtlak behemahal sokaklara isim verileceği izah edilmiştir. Bu madde ile de ya isim vereceksiniz veya numara vereceksiniz. Binaenaleyh evvelki madde ile bu madde arasındaki ahengi izah etmek mecburiyetindeyim.

RUŞEN EŞREF BEY (Afyonkarahisar) — Efendim, Muhtar Beyefendi biraz evvel dedi ki, numara da konabilir, harf de konabilir. Bu meseleyi halletmek için, isim mefhumunun içinde numara ve harfin de dahil olduğunu kabul edelim, belediyeleri serbest bırakalım ister numara, ister harf konulsun. Fakat bu harf ve numara isim makamında olduğu için, isim mefhumunun içerisine girsin, vesselâm.

MİTHAT BEY (Aydın) — Harf isim şekline girebilir. Fakat numara, numaradır.

RUŞEN EŞREF BEY (Afyonkarahisar) — Burada isim olur.

AHMET HİLMİ BEY (Kayseri) — Efendim, zannediyorum ki bunda o kadar münakaşayı mucip olacak bir şey yoktur. Encümen diyor ki, bir sokağın bir ismi olacaktır. İsim denildiği zaman o isim illâ şu olacak, bu olacak şekli yoktur, bir isim olacaktır. İsterse o isim bir ismihas olsun, filan sokak veyahut filan numara veyahut herhangi bir harf kabul olunabilir. Meselâ, (S) yahut (A) gibi herhangi bir harf olabilir. Şu halde evvelâ bir isim olacaktır. O mahallin belediyesi oranın vaziyetine, oradaki şekle göre isterse numara da vaz edebilir, isterse bir ismihas kabul ve vaz edebilir, isterse herhangi bir harfi ve daha basit bir şeyi kabul edebilir. Netice sokaklar isimsiz olmayacaktır. Herhangi bir yerden geçildiği zamanda...

HASAN BEY (Trabzon) — Kaldırımsız olacak ama isimsiz olmayacak. (Handeler)

AHMET HİLMİ BEY (Devamla) — Orada bir isim görülecek, levhaya ister bir isim veyahut numara yazılsın, ister herhangi bir harf konsun, mesele bundan ibarettir.

REİS — Encümen bu noktai nazarı ile bu takrire ne diyor?

AHMET HİLMİ BEY (Kayseri) — Encümen îüzum görmüyor efendim.

BAHRİ BEY (Erzurum) — Efendim, sokaklara isim konması temayülünü görüyorum, yanmış şehirlerin - bilhassa bizim başımıza gelmiştir - yeniden haritası yapılıyor. Malumu âliniz sokaklara isimler konmaktadır. Tarihe geçmiş müstesna zevatın isimleri konması çok muvafıktır. Fakat ekseriyetle memurlar gidiyor, bu sokakta kim oturuyor diye soruyorlar. Ahmet bey, Hasan bey, filan oturuyor deniliyor. Ahmet bey sokağı diyelim diyorlar. Diğer taraftan Hasan efendi, ben ondan daha evvel mukayyedim, beni neden düşünmediniz diyor. Bu hususta belediyeler çok müşkülât karşısında kalıyor. Bunun için fikri acizaneme kalırsa ve Heyeti Umumiye tensip buyurursa müstesna simalar müstesna olmak üzere, sokaklara numara vaz'ı belediyeleri müşkül mevkiden kurtaracaktır. Musakkafat vergi belediyeleri müşkül mevkiden kurtaracaktır. Musakkafat vergi memurlarından birisi gidiyor, burada kim oturuyor diyor, Ayşe kadın diyorlar, Ayşe kadın sokağı oluyor. Öteki Ahmet efendi, Mehmet efendi geliyor, neden bu ismi koydunuz, benim ismimi koymadınız diyor. Belediyeye karşı bir kırgınlık tevlit etmiş oluyor. Arz ettiğim gibi tarihe geçmiş simalar müstesna olmak üzere o memleket eşhasından diğer zevat isimleri konmamalıdır. Numara vaz edilmelidir. Ve bu mahzur kalkmalıdır. (Bravo sesleri), (Kabul sesleri)

AHMET HİLMİ BEY (Kayseri) — Efendim, demiyoruz ki sokaklar mahallede oturan filan veya filan efendiler namlarına izafe edilsin. Bazı yerlerde vardır. Meselâ Camiikebir sokağı, Bedestan sokağı gibi. Sonra bundan 300 sene evvel gelen bir zatın namına izafe edilen sokaklar vardır. Zebanzet olmuştur, muhiti içtimaîsinde bir tesir yapmıştır. Şimdi onu kaldıracağız, bir numara vaz edeceğiz, buna sebep yoktur. Orada mademki isim vardır, o isim kabul edilebilir. Fakat yeniden yapılmış bir şehir için ve o şehrin sokağına isim verileceği sırada belediye isterse eazımdan birisinin ismini verebilir veyahut da numara vaz edebilir. Velhâsıl o mahallin belediyesi-

nin tensip edeceği herhangi bir şekilde o sokağın bir ismi olacaktır, mesele bundan ibarettir.

REİS — Efendim, başka söz isteyen yoktur. Müzakereyi kâfi görenler lütfen el kaldırsın, kâfi görmeyenler lütfen el kaldırsın, müzakere kâfi görülmüştür.

(Aydın Mebusu Mithat Beyin takriri tekrar okundu)

RUŞEN EŞREF BEY (Afyonkarahisar) — Bendeniz teklif ediyorum (veya) kelimesi konsun.

REİS — Mithat Beyefendi, takririnizde (isim ve numara) diyorsunuz.

MİTHAT BEY (Aydın) — Yanlış olmuş efendim, (İsim veya numara) olacaktır.

REİS — Öyle ise takririnizi tashih ediniz.

Riyaseti Celileye

Üçüncü madde olarak şu ibarenin kabulünü teklif ederim :

Madde 3. — Sokaklara verilen isimler bir ismihas olabileceği gibi bir harf veya bir numara da olabilir.

Giresun
Hakkı Tarık

HAKKI TARIK BEY (Giresun) — Efendim, bir madde ile sokaklara isim verilmesi kabul edilmiştir. İsim, mutlaka ismihas olacaktır. Bendeniz müstakil bir madde ile bu ciheti teklif etmiş oluyorum. Mithat Beyin teklifinden ayrı bir noktası varsa, o da numara veya isimden maada bir de harf ilâve etmekten, yani Muhtar Beyin teklifini Mithat Beyin teklifi ile mezçetmekten ibarettir. Belediye isterse sokaklara bir ismihas, isterse numara koyabileceği gibi, istenilirse bir harf olmak üzere de isim konabilecektir. Böyle müstakil bir madde olarak konacak olursa daha güzel olacaktır.

DAHİLİYE VEKİLİ CEMİL BEY (Tekirdağ) — Efendim, sokakların numaralanması hakkındaki bu lâyihai kanuniye behemahal sokaklara isim verilecek manasında değildir. Bilhassa Meclisi Âlinin temayülâtı görüldükten sonra bu maddeden sonraki maddede, Dahiliye Vekâletinin bu mesaili bir talimatname ile tavzih edeceği tespit olunuyor. O talimatnamede isim, şu ve şudur demektir diye izah edilir. Kanuna isim meselesinin tavzihi hakkında bir kaç cümle daha ilâvesine bendenizce lüzum yoktur. (Kabul sesleri)

TAHSİN BEY (Ardahan) — Reis Bey, Dahiliye Vekili Beyefendiden bir sual soracağım. Ashabı yedinde bulunan tapu kayıtları, nüfus kayıtları değişecek mi?

DAHİLİYE VEKİLİ CEMİL BEY (Tekirdağ) — Tabiî efendim, tapular tebeddül ettikçe onlar da değişecektir.

TAHSİN BEY (Devamla) — Efendim, birisi tapuya, diğeri ahzıasker muamelâtına tealluk eden iki mühim mesele karşısındayız. Birisi Hasan bey sokağı diyecek, diğeri Ayşe hanım sokağı diyecek. Nüfus muamelâtı, tapu muamelâtı karmakarışık olacaktır.

REİS — Tahsin Beyefendi, sual mi soruyorsunuz, yoksa mütalaa mı beyan ediyorsunuzı Lütfen burada izah buyurunuz. Vekil Beyefendi anlayamamışlardır.

DAHİLİYE VEKİLİ CEMİL BEY (Tekirdağ) — Anladım efendim. Devlet yeni bir tahriri nüfus yapacaktır. Yeniden de tahriri emlâk ve arazi yapılmaktadır. Bittabi yeni tespit olunan ve bütün ahkâmın tatbikatında heyeti umumiyesinin karışmaması için tedbirler almak hükümetin vazifesidir.

RUŞEN EŞREF BEY (Afyonkarahisar) — Bütün sokakların isimleri yeniden mi değişecektir? (Hayır sesleri) O halde mesele yoktur.

REİS — Efendim, ikinci madde ile her sokağa bir isim konulacağı kabul edilmiştir. Bu madde, onun bir talimatname ile yapılacağını zikretmektedir. Eğer tensip buyurursanız bu maddeyi bu takrirlerle beraber Encümene gönderelim. Encümen bir madde, bir tadilname ihzar etsin. Bu mütalaayı kabul edenler lütfen el kaldırsın, kabul etmeyenler lütfen el kaldırsın, kabul edilmiştir.

Madde 6. — Binaların numaralanması mukabilinde bina sahiplerinden alınacak resmin tayini miktarı belediye meclislerine aittir.

Belediye teşkilâtı bulunmayan yerlerde numaralama masrafı için her bina sahibinden alınacak resmin miktarı idare heyetlerince tayin olunur.

HASAN BEY (Trabzon) — Bu kanunun manahnü fihi budur.

ZÜLFİ BEY (Diyarbekir) — Efendim, bu altıncı maddede bir resim meselesi vardır. Bu, Meclisi Âlinin vazifei asliyesindendir. Meclisi Âli bu hakkı hiçbir yere veremez. Mademki rüsum vaz ediyor. Her sene alınacaktır. Bizim Muvazenei Maliye Encümeni ne diyor?

İSMAİL KEMAL BEY (Çorum) — Bir defaya mahsus.

ZÜLFİ BEY (Diyarbekir) — Okuyun, her sene...

DAHİLİYE VEKİLİ CEMİL BEY (Tekirdağ) — Efendim, bu maddedeki masraftır, bir vergi değildir. Numara konacaktır, o numara levhasının masrafından ibarettir. Her sene alınacak değildir. Bir defa masraf olarak tesviye edilecektir.

MUHTAR BEY (Trabzon) — Efendim, Vekil Beyin izahatı veçhile hizmet mukabili bir masraftır. Evlerin numara levhaları ile sokakların numara levhalarının mecmuunun masrafı hesap olunur. Bir ev vergisini verirken o sokağın iki başında olan levhaların masrafına da iştirak eder.

Çünkü kendi evinin numaralanması ile bu sokağın numaralanması ve bir isim ile tevsim olunması hususunda alâkadardır, onun için resim yerine - Vekil Beyin de dediği gibi - bu, evlerin ve sokakların numaralanması yahut tevsim olunması masrafı şeklinde korsak o vakit resim şeklinden çıkar, mesele hallolunur. Muvazenei Maliye Encümenine gitmeye hacet yoktur.

ŞEVKET BEY (Kırklareli) — Camiler de numaralanacaktır. Bu camilerin masrafını imam mı verecek, cemaat mı verecek? (Handeler) (Vakıf sesleri)

DAHİLİYE ENCÜMENİ NAMINA AHMET HİLMİ BEY (Kayseri) — Efendim, maddede o kadar sarahatle zikrediliyor ki bunun bir resim olarak değil bir masraf olarak alınacağı maddede mezkûrdur. Maddede deniliyor ki «binaların numaralanması mukabilinde bina sahiplerinden alınacak olan resmin tayini miktarı belediye meclislerine aittir.» Burada doğrudan doğruya numara mukabili alınacak bedelin masraf olduğu anlaşılmaktadır. Şu halde bu masraf bir defa belediyeler tarafından tesviye edilecek, sonra ahaliden toplanacaktır. Bir numara kaça çıkıyor, 10 kuruşa çıkıyor, bunu tespit ettikten sonra hane sahiplerinden alınacaktır. Doğrudan doğruya masraftır, resim değildir. Binaenaleyh muvazenei umumiye ile tabiî hiç alâkası yoktur ve maddede bunun doğrudan doğruya masraf olduğu zikredildikten sonra bunu resim diye telakki etmek, kabul etmek doğru olmaz. Mademki levha mukabilinde alınan masraftır denilmiş, binaenaleyh bu yolda masraf demek kâfidir.

Camilerde nasıl olacaktır buyuruldu. Camilerde herhangi masraf ne yolda tediye edilirse, bu da o şekilde tediye olunur. Yani yağ masrafı, tenvir masrafı vesair masrafları ne suret de temin edilirse, numaralanma masrafı da o suretle verilir. Evkaf mı verecektir, cemaat mi verecektir, diğer masrafları kim veriyorsa bunu da o verir.

HASAN BEY (Trabzon) — Efendim, bu kanunun mesbûku ileyhi münhasıran altıncı maddeden ibarettir. Bu madde olmazsa zaten böyle bir kanun yapmaya lüzum kalmaz. Çünkü, belediyeler herhangi şehirle evlere numara ve levha takmıştır da, yapma diye men mi olunmuştur? Kanunun esbabı sevki bu resim meselesidir. Bu maddeyi çıkartınca bu kanuna lüzum kalmaz. Belediyeler bunu kendi kendine yapar, Mazbata muharriri Ahmet Beyefendi, masraf mukabilidir diyorlar eğer hakikaten Muhtar Beyefendinin de söylediği gibi masraf olarak alınacaksa, her kapıya yapışacak numaranın beherinin imal bedeli kaç kuruş ise o alınacaktır demektir. O halde belediye meclislerine hakki takdir vermeye lüzum kalmaz. Bu kanundan maksat resim almaktır, mesele bundan ibarettir. Eğer hakiki masraf ise, tabelâcı levhayı kaç kuruşa imal etmişse alınacak para ondan ibaret olur. O zaman işi belediye meclislerinin ve idare heyetlerinin takdirine bırakmaya lüzum kalmaz. Sonra beş kuruşluk levha asacak, efendim, iki lira vereceksin diyecektir. Binaenaleyh iş resim olduğuna nazaran bendenizce bu resmin miktarını tayin etmekliğiniz lâzımdır. Ne almak lâzım geliyorsa bunu tahdit edeceğiz. Şu kadar resim alınır diyeceğiz ve bu selâhiyeti de ne meclisi belediyeye bırakacağız, ne de heyeti idareye bırakacağız. Çünki Resim olunca bunun vazıı kanun tarafından tayin ve tespiti zaruri olur. Esası muhafaza etmek için Encümen kaç kuruş tensip ediyorsa o suretle bir miktar kabul edelim. Herhalde miktarı tahdit edilmek mecburiyeti vardır. Sonra otuz paralık levha mukabilinde beş liralık vergi vereceksin denilmesin. Maruzatım bundan ibarettir.

AHMET HİLMİ BEY (Kayseri) — Efendim, bu resim meselesi Dahiliye Encümeninde de çok dikkatle tetkik edildi. Resim midir, masraf mıdır diye çok münakaşa oldu. Buyuruyorlar ki, mademki levhadır, ev sahipleri imal ettirir ve numarasını vaz ettirir. O şekli kabul ettiğimiz takdirde o teneke den yapar, öteki tahtadan yapar, diğeri numara vaz ettim der bunda bir yeknesaklık kalmaz. Bunda Dahiliye Encümeninin takip ettiği noktai nazar vardır ki, yeknesaklığı ve her yerde bir şekil dahilinde olmasını temin etmektir. Sonra bir tarafta daha büyük, diğer tarafta avuç içi kadar küçük levhalar görülür. İntizamsızlığı men etmek için belediye heyeti toplanacaktır. O memlekette bir levha kaç kuruşa çıkıyor? on kuruşa, beş kuruşa.. Bunu kabul ettikden sonra toptan ya bir müteahhide veyahut bir sanatkâra yaptıracaktır. Ne kadara çıktı? on kuruşa, bu suretle kendi masrafına mukabil bina sahibinden bu parayı alacaktır ve bir defaya mahsustur. Masrafa mukabildir.

HASAN BEY (Trabzon) — Takdir ne oluyor, takdir?..

AHMET HİLMİ BEY (Devamla) — Arz ettiğim gibi yeknesaklığı muhafaza ve temin için bu hak verilmiştir.

AHMET HAMDİ BEY (Bozok) — Efendim, Dahiliye Vekili Beyefendi alınacak şeylerin resim olmayıp binaya vaz edilen numaraların masrafına mukabil olduğunu sarahaten ifade buyurmuşlardır. Encümen ise maddede ısrar buyuruyorlar. Madde de aynen şudur: «Binaların numaralanması mukabilinde bina sahiplerinden alınacak resmin tayini miktarı belediye meclislerine aittir. «Hâlâ ısrar ediyorlar ki bu masraf değildir. Maddenin birinci fıkrasında bu suretle tayini miktarı belediye meclislerine ait olduğu zikrolunduktan sonra, ikinci fıkrasında da resmin tayini miktarı selâhiyetini kanunen idare heyetlerine veriyorlar. Sonra da masraf diye iddia olunuyor ki bu doğru değildir. Madde yanlıştır, masraf mukabili olmalıdır. Ayrıca halka resim suretinde bir şey tahmil etmemelidir.

Sonra bendeniz bir şey daha anlamak istiyorum. Belediye teşkilâtı olmayan yerlerde binalara numara vaz edilecektir. Acaba köylerde de vaz edilecek mi? (Tabii sesleri) Orada bu masrafı kim verecek?

HASAN BEY (Trabzon) — Şehirli verir de, köylü vermez olur mu?

AHMET HAMDİ BEY (Devamla) — Köylerde öyle evler vardır ki, damının üstüne yağmurdan muhafaza için toprak dahi döktürememiştir. Su içinde oturuyorlar, böyle köy evleri vardır. Onlarda mı verecek? Nasıl olur? Madde tadil edilmelidir.

DAHİLİYE VEKİLİ CEMİL BEY (Tekirdağ) — Bu müzakere edilen mesele, belediye vergi ve resimleri kanununda zaten vardır, yalnız belediye vergi ve resimleri kanunundaki hüküm, nasıl dükkânlara sahibi levha kor ve ondan resim alınırsa ve o her sene tekerrür ederse, bu onun gibi olmayıp bir kere numara vaz edildiği zaman hasıl olan masrafa ait umumi bir resim tarhına ait bir kanundur. Yalnız bu kanun belediye teşkilâtı olan yerlerde değil, belediye teşkilâtı olmayan yerlere de şamildir. Yani Beyefendinin buyurduğu gibi köylerdede tahriri nüfus ve tahriri emlâk ve arazi yapılacağı için oralarda numara vaz edildiği esnada hasıl olan masraf nasıl tahsil edilecektir. Bunu tasrih ediyor. Maddenin birinci fıkrası mevcut bir kanunun aynı hükmünü tekrar eder ve ikinci fıkrası da köylere teşmiline matuf bir hükümdür ve yalnız bir defa alınacaktır. Bazı arkadaşlar resimdir, her sene tekrar edecektir zehabında bulundular. Böyle değildir. Numaranın levhası ve o levhayı koymak için ihtiyar edilecek masraf belediye meclisleri tarafından tespit olunacak, belediye teşkilâtı olmayan yerlerdede idare heyetleri tarafından tespit ve alâkadarlar tarafından tediye edilecektir.

REŞİT BEY (Malatya) — Reis bey, müsaade buyurunuz birşey soracağım. Bir defaya mahsus olmak üzere bir resim alındı, numaralar dağıldı, olur ki, beş numarayı on numarayı rüzgâr aldı gitti, ikinci defa masraf kimden alınacak?

DAHİLİYE VEKİLİ CEMİL BEY (Tekirdağ) — Onları ev sahibi tecdit eder.

ŞÜKRÜ BEY (Biga) — Efendim, bir çok rüfeka ve vekil beyefendi izahatta bulundukları halde hâlâ bendeniz bunu anlayamadım. Resim midir, değil midir? Kimisi diyor ki masraf kastedilmiştir, kimisi resimdir diyor. Bunu bir defa tespit etmeli. Resim hidematı umumiyeye veya hususiye için daimi veya muvakkat olarak tarh olunan bir bedeldir. Eğer masraf kast olunursa bir defaya mahsus olmak üzere resim alınır denir. Fakat o da yapılan masrafı temamen ihtiva etmez. Resim alınır, masraf daha az yapılır. Meselâ numaralanmak için bir kuruş veya yirmi paralık bir masraftır. Fakat numarotaj için beş kuruş alınacaktır diye bir kayıt olabilir. Eğer maksat masraf almak ise burada resim kelimesinin manası yoktur. Doğrudan doğruya masrafı kabul etmeliyiz, eğer vekâlet lüzum görüyorsa ki belediyeler bu vesileyle biraz daha varidat temin etsinler o da ancak muvakkat bir zaman için olabilir, maddeye bir defaya mahsus olmak üzere şu kadar resim alınır diye bir şey koymak lâzımdır. Maksat, böyle bilâkaydü şart diye yeni bir membaı varidat ise, bu gayet sakat bir şeydir. Biliyorsunuz ki, numaralar konup levhaların asılması muvakkat bir zamana aittir. Her sene o adama gidip para isteyeceğiz. Ne vergisi efendim? numara parası efendim. İşte numarayı koydunuz, o zaman aldığınız masrafı kapamadınız mı? Yok canım numara parasıdır, kanunda vardır, bizim bütçemizde numara parası diye bilmem şu kadar para vardır, bunu tahsil ediyoruz demeleri lâzım gelir. Bu kanun ile evvel emirde masraf mı kabul ediyoruz, resim mi kabul ediyoruz, bunu tespit etmeliyiz. Resmi kabul ediyorsak bunu tayin etmelidir. Resim diye tayin ediyorsak, o zamanda bir defaya mahsus olmak üzere tashih edilmelidir. Ve miktar Meclisi Âlice takdir olunmalıdır. Yarın her yerde beş lira bir resim konursa bu maddenin ıtlâkına göre kim ne diyebilir ve kanuna da muvafıktır ama mantıkın da manası kalmaz. Eğer masraf ise bendenizin bir takririm vardır. Yapılan masraf bina sahiple-

rine tevzian tahsil olunsun diyorum. Yok arzu buyrulursa madde diğer madde ile beraber Encümene gitsin, biraz daha işlensin. (Encümene sesleri)

REİS — Efendim, başka söz isteyen yoktur. Müzakereyi kâfi görenler lütfen el kaldırsın, müzakereyi kâfi görmeyenler lütfen el kaldırsın, müzakere kâfi görülmüştür.

Takrirler okunacaktır :

Riyaseti Celileye

Altıncı maddenin berveçhi ati tadilini teklif eylerim:

Binaların numaralanması mukabilinde bina sahiplerinden alınacak masrafın miktarı belediye meclislerine aittir. Belediye teşkilâtı bulunmayan yerlerde numaralama masrafı için her bina sahibinden alınacak masrafın miktarı idare heyetlerince tayin olunur.

Aydın
Mithat

Riyaseti Celileye

Altıncı maddenin berveçhi ati yazılmasını teklif eylerim.

Mersin Mebusu
Niyazi

Madde 6. — Numaralanma masrafı bina sahiplerinden belediyelerce tahsil olunur.

Riyaseti Celileye

Madde de resim yerine ücret kelimesinin ikâmesini teklif ederim.

Trabzon
Ahmet Muhtar

Riyaseti Celileye

Altıncı maddenin berveçhi ati kabulünü teklif eylerim.

Trabzon
Rahmi

Madde 6. — Binaların numaralanması için yapılan masraflar belediye meclislerince ve belediye teşkilâtı bulunmayan yerlerde idare heyetlerince alâkadarlara tevzi ve tahsil olunur.

Riyaseti Celileye

Altıncı maddenin birinci fıkrası yerine atideki fıkranın kabulünü arz eylerim :

Binaların numaralanması için belediyelerce yapılan masraf bina sahiplerine tevzian tahsil olunur.

Çanakkale Mebusu
Şükrü

Riyaseti Celileye

Altıncı maddedeki (numaralama masrafı) birçok yerlerde fıkarıyı halkı bizar edeceği ve bir takım yolsuzluklara meydana açacağı cihetle masrafın belediye bütçelerinden temini icabetmekle işbu maddenin tayyını teklif ederim.

Çankırı
Talât

Riyaseti Celileye

Altıncı maddenin sonuna (Bu resim yarım lirayı tecavüz eetmez) cümlesinin ilâvesini teklif eylerim.

Kırklareli
Şevket

Riyaseti Celileye

Altıncı maddenin berveçhi ati tadilini teklif ederim:

Binaların numaralanması mukabilinde bina sahiplerinden alınacak masrafın tayini miktarı belediye meclislerine aittir.

Çorum
İsmail Kemal

Riyaseti Celileye

Altıncı maddenin yeniden tetkik ve tespit olunmak üzere Encümene iadesini teklif ederim.

Trabzon
Hasan

Riyaseti Celileye

Altıncı maddenin aşağıdaki şekilde tahririni teklif ederim :

Binaların numaralanması mukabilinde bina sahiplerinden alınacak masrafın tayini miktarı belediye meclislerine aittir.

Belediye teşkilâtı bulunmayan yerlerde numaralama masrafı idare heyetlerince tayin olunur.

Konya
Naîm Hâzım

DOKTOR FİKRET BEY (Ertuğrul) — Reis Beyefendi, Encümen istiyor.

REİS — Efendim, bir tay teklifi vardır, bir de Encümene iade teklifi vardır. Bu teklifler hakkı tekaddüme maliktir. Evvelâ tay teklifini reyinize arz ediyorum. Tay teklifini kabul edenler lütfen el kaldırsın, tayyı kabul etmeyenler el kaldırsın, tay teklifi kabul edilmemiştir.

Maddenin bu takrirle beraber Encümene iadesini kabul edenler lütfen el kaldırsın, kabul etmeyenler lütfen el kaldırsın, Encümene iadesi kabul edilmiştir.

Madde 7. — 26 Şubat 1340 tarihli ve 423 numaralı belediye vergi ve resimleri kanununun onuncu maddesinde muharrer «Hamal, kayık, vesaire gibi bilcümle vesaiti nakliyeye belediyelerce birer numara vaz ve tahrir ve tevzii» hakkındaki ahkâm baki kalmak üzere mezkûr maddenin ahkâmı sairesi mülgadır.

REİS — Mütalaa var mı? (Hayır sesleri)

Maddeyi aynen reyinize arz ediyorum. Kabul edenler lütfen el kaldırsın, kabul etmeyen lütfen el kaldırsın, kabul edilmiştir.

Madde 8. — Bu kanun tarihi neşrinden muteberdir.

REİS — Maddeyi reyinize arz ediyorum, kabul edenler lütfen el kaldırsın, kabul eetmeyenler..

ŞEFİK BEY (Beyazit) — Reis Beyefendi, Encümendeki maddeler gelmeyince bu madde reye vaz edilemez.

REİS — Efendim, kanunun heyeti umumiyesini reye koyuyorum.

NAİM HÂZİM BEY (Konya) — Maddede, bu kanun tarihi neşrinden muteberdir deniyor. Hangi kanun? Ortada kanun yoktur ki reye konulsun.

REİS — Efendim, Kanunun ikinci müzakeresi hitam bulduktan sonra Reisicumhura arz edilir, tasdik edilir, ilân olunur, ondan sonra kanun olur. (Encümende maddeler var sesleri) Yani maddelerin gelmesine mi talik edelim? (Evet sesleri) Pekalâ.

Efendim, reylerini istimal etmeyen rüfeka lütfen reylerini istimal etsinler. İstihsali ârâ muamelesi hitam bulmuştur.

Efendim, ruznamemizdeki diğer meselenin müzakeresine geçiyoruz.

4. — Tütün idarei inhisariyesi kanununun beşinci maddesinin tefsiri hakkında Memurin Muhakemat Heyeti, Kavanini Maliye ve Dahiliye Encümenleri mazbataları.

REİS — Mazbataları okutuyorum.

DAHİLİYE ENCÜMENİ MAZBATASI

Tütün İdarei İnhisariyesi memurların memurini devletten mahdut olup olamayacakları hakkında bir kararı tefsiri ittihazı talebini havi Memurin Muhakemat Heyeti ve Büyük Millet Meclisi kavanini Maliye Encümeni mazbataları Maliye Vekili Beyefendinin huzuriyle tetkik ve müzakere olundu.

Kavanini Maliye Encümeni mazbatasında da izah olunduğu üzere inhisar kanununun beşinci maddesi mucibince Tütün İdarei İnhisariyesi müessesatı hususiyeden madut olup ve Memurin Kanununun tarifatına nazaran devlet memuru olmak için kendisine devlet hizmeti tevdi edilmek ve sicilli mahsusunda mukayyet olarak umumi ve hususi bütçelerden maaş almak gibi sıfat ve hukuk Tütün İdarei İnhisariyesi memurlarında mevcut olmadığından bunların devlet memuru addedilmiyeceği neticesi istitlâl edilmiştir. Bunların Memurin Muhakemat Kanununa tevfikan muhakeme edilmeleri istisnai bir muamele olup memurini devletinden addedilmelerini icabetmez.

Meclisi umumî ve encümeni daimiye aza olup olamamaları keyfiyeti ve bu babtaki vilâyet meclisi umumî kararı Memurin Muhakemat heyetince tetkik ve halledilecek mesailden olduğundan evvelemirde idarei inhisariye memurlarının memurini devletden olup olmadıkları keyfiyetinin bir karara rabtı Heyeti Umumiyeye arz olunur.

Dahiliye Encümeni reisi namına Mazbata muharriri :

Dahiliye Encümeni reisi namına mazbata muharriri

Kayseri	Kayseri
Ahmet Hilmi	Ahmet Hilmi
Kâtip	Aza
İzmir	İzmir
	Ahmet Münir
Aza	Aza
Çorum	Bozok
İsmail Kemal	Süleyman Sırrı
Aza	Aza
Ardahan	Balıkesir
Tahsin	Ali Şuurî

REİS — Encümenin mütalaası var mı efendim?

DAHİLİYE ENCÜMENİ NAMINA MAZBATA MUHARRİRİ AHMET HİLMİ BEY (Kayseri) — Efendim, Encümen mazbatasında da arz olunduğu üzere Tütün İdarei İnhisariyesi memurları, devlet memurları meyanında değildirler. Çünkü bunlar muvazenei umumiyeden maaş almazlar. Memurin Kanununun tarif ettiği devlet memuru evsafı vardır ki, bu evsafı tütün idarei inhisariyesi memurları taşımazlar. Binaenaleyh bunlar memurini devletten olamazlar. Binaenaleyh bu hüküm verildikten sonra bundan sonra bir kısım neticeler çıkıyor. O da şudur : Bunlar Meclisi umumîlere ve encümeni daimîlere aza olabilirler mi, olamazlar mı? Bunun tetkiki Dahiliye Encümeninin sahai tetkiki dahilinde değildir, Şûrayı Devlete aittir. Şimdi de bu işlere Şûrayı Devlet makamına kaim Memurin Muhakemat Heyeti bakıyor, Meclisi Âli, inhisar idaresi memurlarını memurini

devletten addetmediği zaman bir hüküm verilmiş olacaktır, bu karar Muhakemat Heyetine gittikten sonra Muhakemat Heyeti ona göre kendi hükmünü verecektir ve kendi noktai nazarını serdedecektir. Mazbatamız bundan ibarettir.

AHMET HAMDİ BEY (Bozok) — Tütün inhisar idaresi müessesatı maliyemiz meyanında bulunduğuna ve umuru maliyemize ait bir vazifeyi görmekte olduklarına göre bunlar memurin kanununun tarif ettiği memurini devletten madut değildir, fakat müstahdem muamelesi yapılabilir mi, yapılamaz mı? Yani Memurin Kanununda müstahdemlerin de bir tarifi vardır, onların da bir hakkı vardır,

DAHİLİYE ENCÜMENİ NAMINA AHMET HİLMİ BEY (Kayseri) — Bunlar muvazeneyi umumiyeden maaş almazlar. Binaenaleyh Memurin Kanununun tarif ettiği memur ve müstahdem sıfatını haiz değildirler. Ayrıca hususî bir müessesedir. Öyle hususî bir müessesedir ki meselâ herhangi bir şirket, herhangi hususî müessesat gibi addedildiği için Memurin Kanununun tarif ettiği evsafı haiz değildirler.

REİS — Efendim, Dahiliye Encümeni ilk fıkrasında Memurin Muhakemat Kanununa tevfikan muhakeme edilmelerini istisnaî bir mesele addedip bu, memurini devletten addolunmalarını icabetmez diyor.

Meclisi umumî ve encümeni daimî azası olup olmaması keyfiyetini tetkik ettiği zaman, bunu da Meclisi Âlinin hükmüne bırakıyor. Yani bir fıkrasında memurini devletten değildir diyor, diğerinde ise; bu cihet Meclisi Âliye aittir diyor. Yani Heyeti Umumiyeye arz edilecek bir tefsir, bir mevzuu, yoktur.

KAVANİNİ MALİYE ENCÜMENİ NAMINA ŞEFİK BEY (Beyazıt) — Efendim, Tütün İnhisarı memurlarından bir zat aynı zamanda meclisi umumî azasından imiş, bunun aynı zamanda Tütün İnhisar İdaresinde bulunmasından dolayı memurinden addedilerek meclisi umumî azalığından çıkarılmış. Bundan dolayı Şûrayı Devlet makamına kaim olan Memurin Muhakemat Heyetine müracaat etmiş, ben memur olmadığım halde beni İstanbul meclisi umumîsi, meclisi umumî azalığından ihraç etti. Muhakemat Heyeti tetkik etmiş, evvelemirde bunun memurini devletten olup olmadığını tetkik ve tefsir için Meclisi Âliye takdim etmiş. Evrak, Kavanini Maliye Encümenine geldi. Mazbatamızda da izah ettik. Dedik ki, İnhisar Kanununun beşinci maddesinde deniyorki idarei mezkûre memurları müessesatı hususiye memurları gibi muameleye tabi tutulacaktır. Bu maddeye istinaden, madde sarihtir, bunun tefsirine mahal yoktur. Heyeti umumiyeye arz ettik. Mesele bundan ibarettir. Yani muhtacı tefsir bir şey değildir. Maddenin vuzuh ve sarahati karşısında başka bir muameleye mahal yoktur.

MUSA KÂZIM BEY (Konya) — Madde sarihtir.

Riyaseti Celileye

Atîdeki kararı tefsirînin kabulünü arz eylerim :

«Tütün İdarei İnhisariyesi memurları devlet memurlarından addolunmazlar.»

Çanakkale
Şükrü

RAGIP BEY (Kütahya) — Efendim, mesele yalnız Reji memurlarından birisinin meclisi umumiye aza olması meselesi değildir. Memurin Muhakemat Heyeti bir çok ahvalde böyle devlete mensup bazı müessesatta istihdam edilen zevat hakkında muameleye tesadüf ediyor ve kendisi halledemiyor. Meselâ sanayi ve Maadin Bankası memurini, memurini devletten midir değil midir? Ticaret Vekâletinin nezareti altındadır. Büyük Millet Meclisi Muazenei Maliye Encümeninin kontrolüne tabidir. Bir cihetten bu, diğer cihetten müstakil bir banka mahiyetindedir. Ziraat Bankası memurları memurini devletten midir, değil midir? Çünkü Zirat Bankasının sermayesini doğrudan doğruya cibayet eden devlettir. Meclisi Âlinin azası, Meclisi idaresine aza intihap olunuyor.

REİS — Mevzu haricinde söylüyorsunuz.

RAGIP BEY (Devamla) — Mevzua geliyorum, yani Memurin Muhakemat Heyeti bu gibi hususatta dûçarı müşkülât oluyor.

Ezcümle işte İnhisar İdaresine mensup bir memur vesilesiyle Heyeti Celilemizden bir tefsir talebinde bulunuyor. Bunun vuzuh ile ehemmiyetle bir karara rabtedilmesini rica ediyorum. Dahiliye Encümeni mazbatasında vuzuh yoktur. Meclisi Âli herhangi bir şekilde karar almak vaziyetine düşmemiştir. Vakıâ arkadaşımız tarafından bir takrir verilmiştir «Memurini devletten madut değildir» diye. Fakat Dahiliye Encümeninin mazbatasında bir de noktai nazar vardır. Bunları Memurin Muhakemat Heyeti istisnai bir şekilde telakki ederek, Memurin Muhakematına ait ahkâma tabidir diyor. Karmakarışık bir şeydir. Onun için bu meselenin daha vazıh bir şekilde tespit edilmesini rica ederim.

DAHİLİYE ENCÜMENİ NAMINA AHMET HİLMİ BEY (Kayseri) — Efendim, mazbatamız ol-

dukça vazıhtır. Diyoruz ki, idarei inhisariye memurları memurini devletten madut değildir. Esbabı mucibesi de şudur: Bunlar muvazenei umumiyeden maaş almazlar. Memurini devlettendir. Dediğimiz zaman tabii bir müstenidiileyhimiz olacaktır. Memurini devletin tabii olduğu Memurin Kanunu vardır. Onun, memuru tarif eden, memurini devletin ne gibi sıfat ve evsafı haiz olması lâzım geldiğini gösteren maddesiyle Tütün İdarei İnhisariye memurlarını karşılaştırdığımız zaman, memurlarda o evsafı görmüyoruz. Binaenaleyh memurini devletten değildir diyoruz. Buyurdular ki, bunlar muhakemat itibariyle istisnai muameleye tabidir, bunun zikrinde bir zehap vardır ki, Tütün İdarei İnhisariyesi memurları muhakeme olundukları zaman, memurini devletin tabi olduğu gibi kanuna tabi oluyorlar ve o suretle muhakeme oluyorlar. Bunun da tetkikinde vâsıl olduğumuz netice şu olmuştur ki, istisnai bir muameledir. Memurin Kanunundan daha çok zaman evvel çıkmış olan kanuna tebaan bu suretle bu yolda gidiyorlar.

Reji idaresi payidar olduğu bir zamanda her nasılsa hatta tesir ederek istisnai bir şekilde bu salâhiyeti, bu imtiyazı almıştır. O hususi ve istisnai bir mahiyettedir. Halbuki Memurin Kanunu muahhardır, umumi bir kanundur, esas bir kanundur. Binaenaleyh idarei inhisariye memurları memurini devletten madut değildir. Bu kat'i surette ifade edildikten sonra, Muhakemat Heyetinin istediği bir karar vardır. O diyor ki, Tütün İdarei inhisariyesi memurları, memurini devletten madut mudur, değil midir? Evet maduttur diyecek olursanız o vakit herhangi encümende, herhangi bir mecliste aza olamazlar. Bu neticeye vâsıl olacağız.

Fakat biz bunların memurini devletten olup olmadığını bilmiyoruz. Bunu bilmediğimiz ve bu tefsiri vermek salâhiyetimiz dahilinde olmadığı için Meclisi Âliye sevk ediyoruz diyorlar. Meclisi Âli de Kavanini Maliye Encümenine havale etmiş. Encümen noktai nazarını serderek Dahiliye Encümenine göndermiş, Dahiliye Encümeni de Kavanini Maliye Encümeninin noktai nazarına iştirak etmek suretiyle noktai nazarını izhar etti. Ve Heyeti Celilemize arz eyledi. Yani Dahiliye Encümeniniz bu memurları memurini devletten addetmemiştir. Eğer Heyeti Celileniz bu noktai nazarımızı kabul buyuracak olursanız, Muhakemat gidecektir. İstanbul'da herhangi bir zat encümeni daimiye aza olmuş, ondan dolayı bir tereddüt hâsıl olmuş ve bu tefsir Meclisi Âliye gelmiş. Bu karar ve kanaatı Heyeti Celileniz kabul ettiğiniz takdirde Muhakemat Heyetinize gidecektir. Mesele budur efendim.

REİS — Efendim, Dahiliye Encümeni mazbata muharriri, Memurin Muhakemat kanunu mucibince muhakeme edilmeleri istisnai bir muameledir. Bunlar memurini devletten madut değildir diyor ve bu noktada Kavanini Maliye Encüeninin noktai nazarına iştirak ediyor. Tefsire mahal yoktur, memurini devletten madut değildir demesiyle bu noktai nazara temas etmektedir. Son fıkra ile memurini devletten olup olmadığı keyfiyetinin tayinini Heyeti Umumiyeye bırakmaktadır. Memurini devletten madut değildir diye vaki olan karar Heyeti Umumiyece kabul edilirse, Memurin Muhakemat Heyetince bu meseel halledilmiş demek olduğunu izah ediyorlar. Bu noktai nazar izah edilmediği için zannediyorum ki arkadaşlardan bazı zevat söz istediler. Buyurunuz Şükrü Bey.

ŞÜKRÜ BEY (Biga) — Efendim, bendeniz hem Kavanini Maliye Encümeninin, hem de Dahiliye Encümeninin fikirlerine iştirak ediyorum. Esasen bu meselenin buraya gelmesine lüzum yoktu. Herhangi bir heyet tereddüt ederek sormuş, bu memurini devletten midir değil midir? Memurini devletin evsafı Memurin Kanununun birinci maddesinde musarrahtır.

Binaenaleyh bunların memurini devletten addedilmesine imkân yoktur. Eğer istisnai bir surette bunlar memurin hakkındaki ahkâmın bazılarından istifade ediyorlarsa o böyle tefsirlerle nazarı itibare alınacak bir şey değildir. Binaenaleyh memurini devletten olmadıkları pek bariz bir surette meydandadır. Yalnız bendeniz takriri vermekten maksadım, bir fıkrayı hükmiye yoktur, eğer tayini muameleye lüzum yoktur dersek ne suretle yoktur? Memurini devletten oldukları için tayini muameleye lüzum yoktur manasını da ifade eder, memurini devletten olmadıklarından tayini muameleye mahal yoktur manasını da ifade eder. Onun için mademki mesele buraya gelmiştir, bir istifadede bulunulmuştur. Bunun için Meclisi Âlice kat'î bir hüküm verilmek lâzım gelir. Bendeniz diyorum ki, bu hususta hangi şıkkı ihtiyar ettiğimizi zahir bir surette ifade edelim.

KAVANİNİ MALİYE ENCÜMENİ NAMINA ŞEFİK BEY (Beyazıt) — Efendim, Kavanini Maliye Encümeni mazbatasında izahatı kâfiye vardır. Müsaade buyurulursa okunsun.

REİS — Pekiyi efendim, Kavanini Maliye Encümeninin mazbatasını bir kere okuyalım.

Kavanini Maliye Encümeni Mazbatası

Tütün İdarei İnhisariyesi memurlarının memurini devletten madut olup olmayacağı hakkında bir kararı tefsiri ittihazı talebini havi olup Heyeti Umumiyeden

Encümenimize muhavvel Muhakemat Tetkik Heyeti mazbatası tetkik ve müzakere olundu.

Mazbatada, Tütün İdarei İnhisariyesi memurlarının ifayı vazifedeki tekâsüllerinden dolayı Memurin Muhakematı Kanununun ahkâmına tabi tutulagelmekte olmalarına ve İnhisar kanununun beşinci maddesinde de idarei mezkûre memurlarının müessesatı hususiye memurları gibi muameleye tabi olacakları zikredilmiş bulunduğuna nazaran kanunun mezkûr maddesinin tefsiri lüzumuna işaret olunmuş ise de: İşbu memurlar hakkında Memurin Muhakematı Kanununa tevfikan takibat yapılması istisna kabul edilmiş bir vaziyet olup gerek 26 Şubat 1341 tarihli ve 558 numaralı İnhisar kanununun beşinci maddesindeki sarahat ve gerek 31 Mart 1926 tarihli Memurin Kanununun birinci maddesindeki tarifata nazaran (kendisine devlet hizmeti tevdi olunan ve sicilli mahsusunda mukayyet olarak umumî veyahut hususî bütçelerden maaş alan kimseye memur denir. Devlet işlerinde ücretle kullanılan ve memurîn sicilinde mukayyet bulunmayan ve memurîn hukuk ve salâhiyetinden müstefit olmayan kimseye müstahdem denir). Bunların memurîni devletten madut olamıyacağı derkâr bulunmakla Encümenimizce herhangi bir tefsire mahal görülmemiştir. Bu meseleyi tahrik eden hadise, Tütün İdarei İnhisariyesi memurîninden olan bir zatın Meclisi umumî ve encümeni daimî azalığının İstanbul Vilâyeti Meclisi Umumîsince ref'ine karar verilmiş olması keyfiyetidir. Meclisi umumî mukarreratının Valinin tasdikiyle kesbi kat'iyet edeceğinin İdarei Umumiyei Vilâyat Kanununun 135 nci maddesi ahkâmından bulunduğuda maruzzikir Memurin Muhakemat Heyeti mazbatasında mefruf Dahiliye Vekâletinin cevabî tezkeresinde ayrı bir noktai nazar olarak serdolunmuştur. Ancak bu noktaları Encümenimiz sahai tetkiki haricinde addeylemiştir. Heyeti Umumiyeye arz ve takdim olunur.

Kavanini Maliye Encümeni Reisi	Mazbata Muharriri
Beyazıt	Ankara
Şefik	İhsan
Kâtip	Aza
Diyarbekir	Konya
Cavit	Mustafa
Aza	Aza
Kocaeli	Kırklareli
Ragıp	Şevket

MUHTAR BEY (Trabzon) — Efendim, Tütün İnhisar İdaresi memurları devlet memuru mudur, değil midir? Bu mesele mevzubahis oluyor. Kavanini Maliye Encümeni mazbatasında Tütün İdarei İnhisariyesine ait iki made zikrediyor. Bunun bir maddesi diyor ki, bu memurlar Memurin Muhakemat Kanunu ahkâmına tabidir. Diğer maddede Tütün İnhisar İdaresi memurları, müessesatı hususiye memurları gibidir, diyor. Kavanini Maliye Encümeni diyor ki, Memurin Muhakemat Kanununu ahkâmına tabi olmaları istisnaî bir vaziyettir. Bendeniz de diyebilirim ki, Tütün İnhisarı İdaresine memur olanların hususî müessesat gibi muamele görmeleri istisnaî muameledir, çünkü tütün varidatı bütçemizin onda birini teşkil ediyor. Yani varidatımızın mühim bir membaıdır. Binaenaleyh bu kadar mühim bir mahalle memur etiğimiz zevata devlet memuru değildir demek, biraz garip olur. Bunlar bizim muvazeneyi umumiyeden maaş almazlar. Varidatı umumiyeden cibayet edilen miktardan maaş alırlar. Mütebakisini hâsılata geçirirler. Yani bu Tütün İnhisar İdaresinin nezaketi, memurlarının saat gibi işlemesini icabettiğinden dolayı, diğer suretle memur tayin edilecek olursa vazifelerinde belki bazı terahi vukubulacak. Bunlara mümeyiz, müdür vesaire taksimatı ile maaş vererek bu mühim devlet işi temin olmayacak diye bir şekli hususî verdik. Fakat tekrar ediyorum, böyle varidatımızın onda birinden büyük bir kalem olan bu varidatı cibayet eden ve bununla meşgul olan memurların devlet memuru olmaması meselesi, bence cayı tereddüttür.

Sonra Tütün İnhisar İdaresi memurları devlet memurîninden madut değildir dersek, bu çok uzun gider. Ben zannediyorum ki geçenlerde böyle bir tefsir yaptık. Eğer bu şekilde tefsir edilirse arkadaşlardan herhangi bir zat Tütün İnhisarına memur olabilir.

Çünkü, devlet memurîni değildir, onun için ben, Tütün İnhisar memurları, devlet memurlarından madut değildir demeyi kabulde müteredddidim. Bu hususta Heyeti Celilenizin nazarı dikkatini celbederim. Devletin en büyük muamelesini, varidatını idare eden zevatın devlet memuru mudur, değil midir, şirket memuru mudur değil midir diye münakaşa edilmesi noktasına nazarı dikkatinizi celbederim.

RAİF BEY (Erzurum)— Efendim, bunların devlet memuru olup olmaması meselesi tetkik edilirken, bunların aidatı tekaüdiye verip vermediklerini tetkik etmek lâzımdır. Acaba bu nokta nazarı dikkate alınmış mıdır? Bunları, devlet memuru haricinde addetmek doğru olur mu?.

DAHİLİYE ENCÜMENİ MAZBATA MUHARRİRİ AHMET HİLMİ BEY (Kayseri) — Efendim, o meseleyi tetkik etik, Maliye Vekili Beyefendidende sorduk, aidatı tekaüdiye vermiyorlar. Bu itibarla da memur addedilmiyorlar, efendim.

RASİH BEY (Antalya) — Efendim, mevzuu müzakeremiz bendenize öyle geliyor ki biraz kapalı olmuştur. Fakat devletin bütçesini gözümüzün önüne alırsak pek açık olarak görürüz, Tütün İnhisar İdaresi, reji şirketi değildir. Bundan bir buçuk iki sene evvel Tütün İdaresini devlet kendi üzerine almıştır. Şirketin müddeti bitmiştir. Devlet bunu kendisi idare ediyor. Nasılki müdiri umumî doğrudan doğruya Maliye Vekiline merbuttur. Böyle olmazsa Maliye Vekâletinde memur, yalnız Maliye Vekili kalacak. Müdiri Umumî kimin tarafından tayin olunuyor? Yalnız birşey var ki, bu arkadaşların zihnini karıştırıyor burada. İdaresini tedvir etmek için birtakım mekteplerde kabul ettiğimiz bir esas dahilinde mesaisine devam ediyor. O mekteplerde alım ve satım meselelerinde bir sermayei mütedavile kabul etmişizdir. Buraya da o sermayeyi koymuşuzdur. O sermaye ile idare ediyor. Ziraat mekteplerinde vesair bazı mekteplerde kabul ettiğimiz esas budur, onun için Tütün İdaresi, doğrudan doğruya hükümetin idaresidir. Hükümetin idaresinde bulunanlar, ya aidatı tekaüdiye vermek suretiyle maaş alırlar veyahut ücret alırlar, eğer aidatı tekaüdiye vermiyorlarsa bunlar ücretle müstahdem devlet memurlarıdır. Aidatı tekaüdiye vermiyorlarsa onların şahısları zarar ediyor. Çünkü, atide tekaüt maaşına nail olamayacaklardır. Fakat bunların devlet memuru olduğunda katiyen şüphe yoktur. Binaenaleyh, nasıl olur da devletin varidat ve masarifatı ile alâkadar olanlar devlet memuru olmazlar?

Rica ederim, bu müessese böyle başı boş kalırsa ne olur? Bütçe ile alâkadar bir müessesedir. Çok rica ederim, Kavanini Maliye ve Dahiliye Encümenleri bu işi esaslı surette tetkik etsinler. Bu olamaz, sonra çok fena netice hâsıl olur. Doğrudan doğruya bütçemize dahil bir müessese, nasıl olur da müessesatı devletten addedilmez.

ŞEFİK BEY (Beyazıt) — Efendim, Muhtar Beyefendi inhisar varidatının kesretinden bahis buyurdular. Ne kadar kesretli olursa olsun bugün bir idarei hususiyedir. Saniyen eski reji nizamnamesinde reji memurları, Düyunu Umumiye memurları gibi muhakemeye tabidir, denilmişti. Yani reji şirket iken yine bunların memurları bugünkü şekliyle Memurîn Muhakematına tabi idi. Rasih Beyefendi buyurdular ki «bu bir devlet müessesesidir» devlet, müesseseyi yaptı, fakat bir hususiyet vergi, yine Meclisi Âlinizin kabul buyurduğu beşinci maddede diyor ki: «İdarei hususiye memurları gibi muameleye tabidir» binaenaleyh, biz Meclisi Âlinizin kabul ettiği bu beşinci madde varken bunlara «memurini devlettendir» diyemeyiz.

Onun için mazbatamızı o suretle takdim ettik. Eğer kanun tebdili lâzım gelirse ayrı bir kanun teklif olunur. O zaman bir şey denilmez. Fakat bugünkü şekliyle buna imkân yoktur.

REŞİT BEY (Malatya) — Tütün inhisarı olduğu gibi şeker, gaz inhisarı da vardır. Bunların memurları da memurini devletten madut mudur, değil midir?

ŞEFİK BEY (Beyazıt) — Memurini devletten madut değildir. Onlar, hususî idarelerdir. Şeker, gaz, petrol, müskirat idareleri hep hususî idarelerdir. Memurları memurini devletten addedilemezler.

RAGIP BEY (Kütahya) — Efendim, Konya Reji müdürü aynı zamanda Konya Defterdarı veya Konya Valisi olabilecek midir?

ŞEFİK BEY (Beyazıt) — O bahis başka Beyefendi.

RAĞIP BEY (Kütahya) — Ne için başka olsun beyim? tefsir mevzuu budur.

ŞEFİK BEY (Beyazıt) — Haa, evet olamaz. Ne için olamadığını arz edeyim Beyefendi. Çünkü defterdar, vali devlet memurudur. Devlet memuriyeti başkadır, Meclisi umum azalığı başkadır. Meclis umumî azalığı devlet memuriyeti değildir. Binaenaleyh deftardar olamaz. Memuriyete geçtimi olamaz, vali olamaz, fakat bir belediye reisi olabilir, meclis idare azası olabilir.

REİS — Efendim, başka söz isteyen yoktur, takrirler vardır, okunacaktır :

Riyaseti Celileye

Mülga reji idaresi memurlarının memurini devletten madut olduklarına ve binaenaleyh mecalisi intihabiyeye aza olamayacaklarına dair Şûrayı Devletin bir kararı vardır, bu kararın idarei inhisariye memurlarına da şümulü olup olmayacağı derpiş edilerek meselenin tekrar tetkiki müspet veya menfi bir hükme raptı için Encümene havalesini teklif ederim.

Konya
Naim Hâzım

Riyaseti Celileye

Meselenin ehemmiyetine binaen bir kere de Muvazenei Maliye Encümenine havalesini teklif ederim.

Ardahan
Talat

(Biga Mebusu Şükrü Beyin takriri tekrar okundu)

Riyaseti Celileye

İdarei inhisariye memurlarının memurîni devletten olmadıklarının kabulü halinde, bu memurînin vezaii memurelerinden mütevellit cerâimden dolayı muhakemelerinin Memurîn Muhakemat Heyetlerinde rüyetine dair olan imtiyazlarının ref'ini teklif ederim.

21 . 3 . 1927

Sinop

Recep Zühtü

Riyaseti Celileye

Mevzuu müzakere Tütün İdaresi müstahdemini devlet müstahdeminidir, hükümet memurudurlar. Takrimimin rey'e vaz'ını arz ve teklif ederim efendim.

Antalya

Rasih

REİS — Efendim, Çanakkale Mebusu Şükrü Beyin takriri, Tütün İdarei İnhisariyesi memurları devlet memurlarından madut değildir...

ŞÜKRÜ BEY (Çanakkale) — Encümene gitmesi hakkındaki takrire...

REİS — Efendim, takririnizi izah ediyorum, rica ederim sözümü kesmeyiniz. «Devlet memurlarından değildir» şeklindedir. Rasih Beyin takriri «Devlet memurlarındandır» şeklindedir. Diğer iki takrir daha vardır, şekle aittir. Naim Hâzım bey tekrar tetkiki için Encümene gitmesini teklif ediyor. Binaenaleyh Dahiliye Encümeni ile Kavanini Maliye Encümeni, memurini devletten olmadığı noktasında ittihat ediyorlar. Tekrar tetkiki için her iki Encümene mazbatanın iadesini reye koyacağım.

DOKTOR FİKRET BEY (Ertuğrul) — Bir karar ittihaz olunacaktır. Halbuki bunun aksi bir maddei kanuniye vardır. Kararla maddei kanuniye tenakuz edemez. İnhisar İdaresinin beşinci maddesinde sarahat vardır. Bunun için reye konamaz.

REİS — Efendim, reye koyacağım şudur: Kavanini Maliye Encümeni tefsire mahal yoktur. Tütün İdarei İnhisariyesi kanununun beşinci maddesi sarihtir, diyor. Fakat Naim Hâzım Bey takririnde tekrar tetkikini teklif ediyor. Tekrar tetkik teklifini hakkı tekaddümü haiz olduğu için evvelâ bunu reye vaz edeceğim. Bu esbabı mucibeye her iki Encümenin tekrar tetkik etmesini reye koyacağım. Kabul edenler el kaldırsın, kabul etmeyenler el kaldırsın, kabul edilmiştir efendim.

Recep Zühtü Beyin takriri dahi devlet memuru olmadıkları takdirde istisnai muamelenin ref'i hakkındadır, tensip buyurursanız bunu da Encümene verelim. (Muvafık sesleri)

Efendim, istihsali ârâ neticesini arz ediyorum :

Türkiye Sanayi ve Maadin Bankasının akdedeceğği istikraza Maliye Vekâletinin mezuniyeti hakkındaki kanuna 130 zat iştirak etmiştir. İki müstenkif vardır, muamele tamamdır. Kanun 128 reyle kabul edilmiştir.

Mektebi Tıbbiyei Askeriyeden neş'et edecek askerî eczacılarına verilecek elbise ve techizat bedeli hakkındaki kanuna 129 zat iştirak etmiştir. Bir müstenkif vardır. Muamele tamamdır, kanun 129 reyle kabul edilmiştir.

Birinci ve ikinci Büyük Millet Meclisleri azalığında bulunan mütekaidin hakkındaki kanuna 130 zat iştirak etmiştir. Bir müstenkif vardır. Muamele tamamdır. Kanun 130 rey ile kabul edilmiştir.

Efendim, perşembe günü saat 14,00'te içtima etmek üzere celseyi tatil ediyorum.

Hitamı Müzakerat; Saat : 16,05

Türkiye Sanayi ve Maadin Bankasının Aktedeceği İstikraza Maliye Vekâletinin Mezuniyetine Dair Kanunun İkinci Defa Reye Vazı Neticesi :

(Kanun Kabul Edilmiştir.)

Âza adedi	:	287
Reye iştirak edenler	:	130
Kabul edenler	:	128
Reddedenler	:	—
Müstenkifler	:	2
Reye iştirak etmeyenler	:	156
Münhaller	:	1

(Kabul Edenler)

AFYONKARAHİSAR
Musa Kâzım B.
Ruşen Eşref B.

AMASYA
Ali Rıza B.
Nafiz B.

ANKARA
Ali B.
Ali Fuat Paşa
İhsan B.

ANTALYA
Rasih B.

ARDAHAN
Talât B.

ARTVİN
Hilmi B.

AYDIN
Dr. Reşit Galib B.
Mithat B.

BEYAZİD
Şefik B.

BİGA
Mehmet B.
Şükrü B.

BİTLİS
Muhittin Nâmi B.

BOLU
Cevat Abbas B.
Dr. Emin Cemal B.
Şükrü B.

BOZOK
Ahmet Hamdi B.

BURDUR
Hüseyin Bâki B.
Mustafa Şeref B.

BURSA
Mustafa Fehmi B.
Refet B.

CANİK
Cavit Paşa
Süleyman Necmi B.
Talât Avnı B.

ÇANKIRI
Rifat B.
Talât B.
Ziya B.

ÇATALCA
Şakir B.

ÇORUM
Dr. Mustafa B.
İsmail Kemal B.
Ziya B.

DENİZLİ
Haydar Rüştü B.
Mazhar Müfit B.

DİYARBEKİR
Cavit B.
Fevzi B.
Zülfi B.

EDİRNE
Cafer Tayyar Paşa
Faik B.
Hüseyin Rıfkı B.

ELÂZİZ
Hüseyin B.
Mustafa B.
Muhittin B.
Süleyman B.

ERTUĞRUL
Dr. Fikret B.
Halil B.
Rasim B.

ERZURUM
Bahri B.

ESKİŞEHİR
Ali Ulvi B.
Emin B.

GAZİAYINTAP
Ahmet Remzi B.
Şahin B.

GELİBOLU
Celâl Nuri B.

GENÇ
Muhittin B.

GİRESUN
Hakkı Tarık B.

ISPARTA
Hüseyin Hüsnü B.

İÇEL
Dr. Tevfik B.
Emin B.

İSTANBUL
Akçoraoğlu Yusuf B.
İhsan Paşa
Tevfik Kâmil B.

İZMİR
Kâmil B.
Mustafa Rahmi B.
Münir B.
Osmanzade Hamdi B.

KARESİ
Osman Niyazi B.

KARS
Ağaoğlu Ahmet B.

KASTAMONU
Ali Nazmi B.
Hasan Fehmi B.

KAYSERİ
Ahmet Himmi B.

KIRKLARELİ
Şevket B.

KOCAELİ
İbrahim Süreyya B.
Ragıp B.

KONYA
Eyüp Sabri B.
Kâzım Hüsnü B.
Musa Kâzım B.
Mustafa B.
Mustafa Feyzi B.
Naim Hâzım B.
Refik B.
Tevfik Fikret B.

KÜTAHYA
Faik B.
Ragıp B.
Rıza B.

MALATYA
Dr. Hilmi B.
Mahmut Nedim B.
Reşit B.

MARDİN
Abdülrezzak B.
Ali Rıza B.

MENTEŞE
Esat B.

MERSİN
Niyazi B.

MUŞ
İlyas Sami B.
Rıza B.

NİĞDE
Ebubekir Hâzım B.
Halit B.

ORDU
Halil Sıtkı B.
Hamdi B.
İsmail B.
Recai B.

RİZE
Ali B.
SARUHAN
Dr. Saim B.
Kemal B.
Yaşar B.
SİİRD
Halil Hulki B.
SİNOP
Recep Zühtü B.
Yusuf Kemal B.
SİVAS
Dr. Ömer Şevki B.
Muammer B.
Rahmi B.
Ziyaettin B.
SİVEREK
Kadri Ahmet B.
Mahmut B.
ŞARKİKARAHİSAR
Ali Rıza B.
İsmail B.
Mehmet Emin B.
TOKAD
Emin B.
TRABZON
Abdullah B.
Ahmet Muhtar B.
Hasan B.
Rahmi B.
Şefik B.
URFA
Dr. Refet B.
Refet B.
VAN
Hakkı B.
Münip B.
ZONGULDAK
Halil B.

(Müstenkifler)

ERGANİ
İhsan B.
ERZURUM
Raif B.

[*Reye İştirak Etmeyenler*]

ADANA
İsmail Safa B. (M.)
Kemal B.
Zamir B.
AFYONKARAHİSAR
Ali B.
İzzet Uuvi B.
Kâmil B. (M.)
Sadık B.
AKSARAY
Besim Atalay B. (M.)
Mustafa Vehbi B.
Neşet B.
AMASYA
Esat B.
ANKARA
Gazi Mustafa Kemal Paşa (Reisicumhur)
Hilmi B.
Şakir B.
ANTALYA
Ahmet Sâki B.
Hasan Sıtkı B. (M.)
Murat B. (M.)
ARDAHAN
Tahsin B.
AYDIN
Dr. Hazhar B.
Tahsin B.
BEYAZİD
Süleyman Sudi B. (M.)
BİGA
Samih Rifat B.
BOLU
Falih Rıfkı B.
Mehmet Vasfi B.
BOZOK
Avni B.
Salih B.
Süleyman Sırrı B.
BURSA
Necati B.
Nurettin Paşa
Osman Nuri B.
CEBELİBEREKET
Avni Paşa (M.)
İhsan B.
ÇANKIRI
Mustafa Abdülhalik B.
ÇORUM
İsmet B.
Münir B.
DENİZLİ
Dr. Kâzım B.
Necip Ali B.
Yusuf B.
DERSİM
Ahmet Şükrü B.
Feridun Fikri B. (M.)
DİYARIBEKİR
İbrahim Tâli B.
Şeref B.
ERGANİ
İhsan Hâmit B.
Kâzım Vehbi B.
ERTUĞRUL
Ahmet İffet B. (M.)
İbrahim B.
ERZİNCAN
Abdülhak B.
Sabit B.
ERZURUM
Câzim B.
Hâlet B. (M.)
Münir Hüsrev B. (M.)
Ziyaettin B. (M.)
ESKİŞEHİR
Abdullah Azmi B.
GAZİAYINTAP
Ali Cenanî B.
Ferit B. (M.)
Kılıç Ali B.
GİRESUN
Hâcim Muhittin B. (M.)
Kâzım B.
Şevket B. (M.)
Tahir B.
GÜMÜŞANE
Cemal Hüsnü B.
Hasan Fehmi B.
Zeki B.
HAKKÂRİ
Asâf B.
Nazmi B.
ISPARTA
İbrahim B. (M.)
Mükerrem B. (M.)
İSTANBUL
Ahmet Muhtar B.
Ali Rıza B.
Behiç B. (V.)
Dr. Hakk. Şinasi Paşa
Dr. Refik B. (V.)
Edip Servet B.
Fuat B. (M.)
Hamdi B.
Hamdullah Suphi B.
Haydar B. (M.)
Kâzım Karabekir Paşa
Ziyaettin B. (M.)
İZMİR
Dr. Tevfik Rüştü B. (V.)
Mahmut Celâl B.
Mahmut Esad B. (V.)
Mustafa Necati B. (V.)
Saraçoğlu Şükrü B.
KARESİ
Ahmet Süreyya B.
Ali Şuuri B.
Haydar Adil B.
Hulûsi B. (M.)
Kâzım Paşa (Reis)
Mehmet Cavit B.
Mehmet Vehbi B.
KARS
Ömer B.

KASTAMONU
Ali Rıza B.
Halit B.
Mehmet Fuat B.
Necmettin Molla B.
Veled Çelebi B.

KAYSERİ
Dr. Halit B.
Sabit B.
Zeki B.

KIRKLARELİ
Dr. Fuat B.

KIRŞEHİR
Lûtfi Müfit B.
Refik İsmail B. (M.)
Yahya Galip B. (M.)

KOCAELİ
İbrahim B.
Mustafa B. (M.)
Saffet B.

KONYA
Bekir B.
Fuat B.

KOZAN
Ali Saip B.
Ali Şadi B. (M.)

KÜTAHYA
Cevdet B.
Nuri B.
Recep B. (V.)

MALATYA
Bedir B.
İsmet Paşa (Başvekil)

MARAŞ
Abdülkadir B.
Mehmet E.
Mithat B.
Nurettin B.

MARDİN
Abdülgani B. (M.)
Necip B.
Yakup Kadri B. (M.)

MENTEŞE
Şükrü Kaya B.
Yunus Nadi B.

MERSİN
Besim B.

MUŞ
Osman Kadri B. (M.)

NİĞDE
Ata B. (M.)
Galip B.

ORDU
Faik B. (M.)

RİZE
Ekrem B.
Esat B.
Fuat B.
Hasan Cavit B.

SARUHAN
Ethem B.
Mehmet Sabri B. (V.)
Mustafa Fevzi B.
Nafiz B.

SİİRD
Mahmut B.

SİNOP
Dr. Rıza Nur B. (M.)

SİVAS
Rasim B.
Şemsettin B. (M.)

SİVEREK
Halil Fahri B.

TEKİRDAĞ
Cemil B. (V.)
Faik B.

TOKAD
Bekir Sami B.
Kâmil B. (M.)
Mustafa Vasfi B.

TRABZON
Nebizade Hamdi B.
Süleyman Sırrı B.

URFA
Ali B.
Saffet B. (M.)

VAN
İbrahim B.

ZONGULDAK
Ragıp B.
Tunalı Hilmi B.
Yusuf Ziya B. (M.)

[*Münhal*]

Elâziz : 1

Mektebi Tıbbiyei Askeriyede Neşet Edecek Askeri Eczacılarına Verilecek Elbise ve Teçhizat Bedeli Hakkındaki Kanunun İkinci Defa Reye Vazı Neticesi

(Kanun kabul edilmiştir.)

Aza adedi	: 287
Reye iştirak edenler	: 129
Kabul edenler	: 128
Reddedenler	: —
Müstenkifler	: 1
Reye iştirak etmeyenler	: 157
Münhaller	: 1

[*Kabul Edenler*]

AFYONKARAHİSAR
Musa Kâzım B.
Ruşen Eşref B.

AMASYA
Ali Rıza B.
Nafiz B.

ANKARA
Ali B.
Ali Fuat Paşa
İhsan B.

ANTALYA
Rasih B.

ARDAHAN
Talât B.

ARTVİN
Hilmi B.

AYDIN
Dr. Reşit Galib B.
Mithat B.

BEYAZID
Şefik B.

BİGA
Mehmet B.
Şükrü B.

BİTLİS
Muhittin Nâmi B.

BOLU
Cevat Abbas B.
Dr. Emin Cemal B.
Şükrü Bey.

BOZOK
Ahmet Hamdi B.

BURDUR
Hüseyin Bâki B.
Mustafa Şeref B.

BURSA
Mustafa Fehmi B.
Refet B.

CANİK
Cavit Paşa
Süleyman Necmi B.
Talât Avni B.

ÇANKIRI
Mustafa Abdülhalik B.
Rifat B.
Talât B.
Ziya B.

ÇATALCA
Şakir B.

ÇORUM
Dr. Mustafa B.
İsmail Kemal B.
Ziya B.

DENİZLİ
Haydar Rüştü B.
Mazhar Müfit B.
Necip Ali B.

DİYARBEKİR
Cavit B.
Fevzi B.
Zülfi B.

EDİRNE
Cafer Tayyar Paşa
Faik B.
Hüseyin Rıfkı B.

ELAZİZ
Hüseyin B.
Mustafa B.
Muhittin B.
Süleyman B.

ERTUĞRUL
Dr. Fikret B.
Halil B.
Rasim B.

ESKİŞEHİR
Ali Ulvi B.
Emin B.

GAZİAYINTAP
Ahmet Remzi B.
Şahin B.

GELİBOLU
Celâl Nuri B.

GENÇ
Muhittin B.

GİRESUN
Hakkı Tarık B.

ISPARTA
Hüseyin Hüsnü B.

İÇEL
Dr. Tevfik B.
Emin B.

İSTANBUL
Akçoraoğlu Yusuf B.
İhsan Paşa
Tevfik Kâmil B.

İZMİR
Kâmil B.
Mustafa Rahmi B.
Münir B.
Osmanzade Hamdi B.

KARESİ
Osman Niyazi B.

KARS
Ağaoğlu Ahmet B.

KASTAMONU
Ali Nazmi B.
Hasan Fehmi B.

KAYSERİ
Ahmet Hilmi B.

KIRKLARELİ
Şevket B.

KOCAELİ
İbrahim Süreyya B.
Ragıp B.

KONYA
Eyüp Sabri B.
Kâzım Hüsnü B.
Musa Kâzım B.
Mustafa B.
Mustafa Feyzi B.
Naim Hâzım B.
Refik B.
Tevfik Fikret B.

KÜTAHYA
Faik B.
Ragıp B.
Rıza B.

MALATYA
Dr. Hilmi B.
Mahmut Nedim B.
Reşit B.

MARDİN
Abdülrezzak B.
Ali Rıza B.

MENTEŞE
Esat B.

MERSİN
Niyazi B.

MUŞ
İlyas Sami B.
Rıza B.

NİĞDE
Ebubekir Hâzım B.
Hallit B.

ORDU
Halil Sıtkı B.
Hamdi B.
İsmail B.
Recai B.

RİZE
Ali B.
Esat B.

SARUHAN
Dr. Saim B.
Kemal B.
Yaşar B.

SİİRD
Halil Hulki B.

SİNOP
Recep Zühtü B.
Yusuf Kemal B.

SIVAS
Dr. Ömer Şevki B.
Muammer B.
Rahmi B.

SİVEREK
Kadri Ahmet B.
Mahmut B.

ŞARKİ KARAHİSAR
Ali Rıza B.
İsmail B.
Mehmet Emin B.

TOKAD
Emin B.

TRABZON
Abdullah B.
Ahmet Muhtar B.
Rahmi B.
Şefik B.

URFA
Dr. Refet B.
Refet B.

VAN
Hakkı B.
Münip B.

ZONGULDAK
Halil B.

[*Müstenkif*]

ERGANİ
İhsan B.

[*Reye İştirak Etmeyenler*]

ADANA
İsmail Safa B. (M.)
Kemal B.
Zamir B.

AFYONKARAHİSAR
Ali B.
İzzet Ulvi B.
Kâmil B.
Sadık B.

AKSARAY
Besim Atalay B. (M.)
Mustafa Vehbi B.
Neşet B.

AMASYA
Esat B.

ANKARA
Gazi Mustafa Kemal Paşa (Reisicumhur)
Hilmi B.
Şakir B.

ANTALYA
Ahmet Sâki B.
Hasan Sıtkı B. (M.)
Murat B. (M.)

ARDAHAN
Tahsin B.

AYDIN
Dr. Mazhar B.
Tahsin B.

BEYAZID
Süleyman Sudi B. (M.)

BİGA
Samih Rifat B.

BOLU
Falih Rıfkı B.
Mehmet Vasfi B.

BOZOK
Avni B.
Salih B.
Süleyman Sırrı B.

BURSA
Necati B.
Nurettin Paşa
Osman Nuri B.

CEBELİBEREKET
Avni Paşa (M.)
İhsan B.

ÇORUM
İsmet B.
Münir B.

DENİZLİ
Dr. Kâzım B.
Yusuf B.

DERSİM
Ahmet Şükrü B.
Feridun Fikri B. (M.)

DİYARIBEKİR
İbrahim Tâli B.
Şeref B.

ERGANİ
İhsan Hâmit B.
Kâzım Vehbi B.

ERTUĞRUL
Ahmet İffet B. (M.)
İbrahim B.

ERZİNCAN
Abdülhal B.
Sabit B.

ERZURUM
Bahri B.
Câzim B.
Hâlet B. (M.)
Münir Hüsrev B. (M.)
Raif B.
Ziyaettin B. (M.)

ESKİŞEHİR
Abdullah Azmi B.

GAZİAYINTAP
Ali Cenanî B.
Ferit B. (M.)
Kılıç Ali B.

GİRESUN
Hâcim Muhittin B. (M.)
Kâzım B.
Şevket B. (M.)
Tahir B.

GÜMÜŞANE
Cemal Hüsnü B.
Hasan Fehmi B.
Zeki B.

HAKKÂRİ
Asâf B. (İ. M.)
Nazmi B.

ISPARTA
İbrahim B. (M.)
Mükerrem B. (M.)

İSTANBUL
Ahmet Muhtar B.
Ali Rıza B.
Behiç B. (V.)
Dr. Hakkı Şinasi Paşa
Dr. Refik B. (V.)
Edip Servet B.
Fuat B. (M.)
Hamdi B.
Hamdullah Suphi B.
Haydar B. (M.)
Kâzım Karabekir Paşa
Ziyaettin B. (M.)

İZMİR
Dr. Tevfik Rüştü B.
Mahmut Celâl B.
Mahmut Esad B. (V.)
Mustafa Necati (V.)
Saraçoğlu Şükrü B. (V.)

KARESİ
Ahmet Süreyya B.
Ali Şuuri B.
Haydar Adil B.
Hulûsi B. (M.)
Kâzım Paşa (Reis)
Mehmet Cavit B. (M.)
Mehmet Vehbi B. (M.)

KARS
Ömer B.

KASTAMONU
Ali Rıza B.
Halit B.
Mehmet Fuat B.
Necmettin Molla B.
Veled Çelebi B.

KAYSERİ
Dr. Halit B.
Sabit B.
Zeki B.

KIRKLARELİ
Dr. Fuat B.

KIRŞEHİR
Lûtfi Müfit B.
Refik İsmail B. (M.)
Yahya Galip B. (M.)

KOCAELİ
İbrahim B.
Mustafa B. (M.)
Saffet B.

KONYA
Bekir B.
Fuat B.

KOZAN
Ali Saip B.
Ali Şadi B. (M.)

KÜTAHYA
Cevdet B.
Nuri B.
Recep B. (V.)

MALATYA
Bedir B.
İsmet Paşa (Başvekil)

MARAŞ
Abdülkadir B.
Mehmet B.
Mithat B.
Nurettin B.

MARDİN
Abdülgani B. (M.)
Necip B.
Yakup Kadri B. (M.)

MENTEŞE
Şükrü Kaya B.
Yunus Nadi B.

MERSİN
Besim B.

MUŞ
Osman Kadri B. (M.)

NİĞDE
Ata B. (M.)
Galip B.

ORDU
Faik B. (M.)

RİZE
Ekrem B.
Fuat B.
Hasan Cavit B.

SARUHAN
Ethem B.
Mehmet Sabri B. (V.)
Mustafa Fevzi B.
Nazif

SİİRD
Mahmut B.

SİNOP
Dr. Rıza Nur B. (M.)

SİVAS
Rasim B.
Şemsettin B. (M.)
Ziyaettin B.

SİVEREK
Halil Fahri B.

TEKİRDAĞ
Cemil B. (V.)
Faik B.

TOKAD
Bekir Sami B.
Kâmil B. (M.)
Mustafa Vasfi B.

TRABZON
Hasan B.
Nebizade Hamdi B.
Süleyman Sırrı B.

URFA
Ali B.
Saffet B. (M.)

VAN
İbrahim B.

ZONGULDAK
Ragıp B.
Tunalı Hilmi B.
Yusuf Ziya B. (M.)

[*Münhal*]

Elâziz : 1

Birinci ve İkinci Büyük Millet Meclisleri Âzalığında Bulunan Mütekaidin Hakkındaki Kanunun İkinci Defa Reye Vazı Neticesi

Âza adedi	: 287
Reye iştirak edenler	: 130
Kabul edenler	: 129
Reddedenler	: 0
Müstenkifler	: 1
Reye iştirak etmeyenler	: 156
Münhaller	: 1

[*Kabul Edenler*]

AFYONKARAHİSAR
Musa Kâzım B.
Ruşen Eşref B.

AMASYA
Ali Rıza B.
Nafiz B.

ANKARA
Ali B.
Ali Fuat Paşa
İhsan B.

ANTALYA
Rasih B.

ARDAHAN
Talât B.

ARTVİN
Hilmi B.

AYDIN
Dr. Reşit Galib B.
Mithat B.

BEYAZID
Şefik B.

BİGA
Mehmet B.
Şükrü B.

BİTLİS
Muhittin Nâmi B.

BOLU
Cevat Abbas B.
Dr. Emin Cemal B.
Şükrü B.

BOZOK
Ahmet Hamdi B.

BURDUR
Hüseyin Bâki B.
Mustafa Şeref B.

BURSA
Mustafa Fehmi B.
Refet B.

CANİK
Cavit Paşa
Süleyman Necmi B.
Talât Avni B.

ÇANKIRI
Rifat B.
Talât B.
Ziya B.

ÇATALÇA
Şakir B.

ÇORUM
Dr. Mustafa B.
İsmail Kemal B.
Ziya B.

DENİZLİ
Haydar Rüştü B.
Mazhar Müfit B.
Necip Ali B.

DİYARBEKİR
Cavit B.
Fevzi B.
Zülfi B.

EDİRNE
Cafer Tayyar Paşa
Faik B.
Hüseyin Rıfkı B.

ELÂZİZ
Hüseyin B.
Mustafa B.
Muhittin B.
Süleyman B.

ERTUĞRUL
Dr. Fikret B.
Halil B.
Rasim B.

ERZURUM
Bahri B.
Raif B.

ESKİŞEHİR
Ali Ulvi B.
Emin B.

GAZİAYINTAP
Ahmet Remzi B.
Şahin B.

GELİBOLU
Celâl Nuri B.

GENÇ
Muhittin B.

GİRESUN
Hakkı Tarık B.

ISPARTA
Hüseyin Hüsnü B.

İSTANBUL
Akçoraoğlu Yusuf B.
İhsan Paşa
Tevfik Kâmil B.

İZMİR
Kâmil B.
Mustafa Rahmi B.
Münir B.
Osmanzade Hamdi B.

KARESİ
Osman Niyazi B.

KARS
Ağaoğlu Ahmet B.

KASTAMONU
Ali Nazmi B.
Hasan Fehmi B.

KAYSERİ
Ahmet Hilmi B.

KIRKLARELİ
Şevket B.

KOCAELİ
İbrahim Süreyya B.
Ragıp B.

KONYA
Eyüp Sabri B.
Kâzım Hüsnü B.
Musa Kâzım B.
Mustafa B.
Mustafa Feyzi B.
Naim Hâzım B.
Refik B.
Tevfik Fikret B.

KÜTAHYA
Faik B.
Ragıp B.
Rıza B.

MALATYA
Dr. Hilmi B.
Mahmut Nedim B.
Reşit B.

MARDİN
Abdülrezzak B.
Ali Rıza B.

MENTEŞE
Esat B.

MERSİN
Niyazi B.

MUŞ
İlyas Sami B.
Rıza B.

NİĞDE
Ebubekir Hâzım B.
Halit B.

ORDU
Halil Sıtkı B.
Hamdi B.
İsmail B.
Recai B.

RİZE
Ali B.
Esat B.

SARUHAN
Dr. Saim B.
Kemal B.
Yaşar B.

SİİRD
Halil Hulki B.

SİNOP
Recep Zühtü B.
Yusuf Kemal B.

SİVAS
Dr. Ömer Şevki B.
Muammer B.
Rahmi B.
Ziyaettin B.

SİVEREK
Kadri Ahmet B.
Mahmut B.

ŞARKİ KARAHİSAR
Ali Rıza B.
İsmail B.
Mehmet Emin B.

TOKAD
Emin B.

TRABZON
Abdullah B.
Ahmet Muhtar B.
Hasan B.
Rahmi B.
Şefik B.

URFA
Dr. Refet B.
Refet B.

VAN
Hakkı B.
Münip B.

ZONGULDAK
Halil B.

[*Müstenkif*]

ERGANİ
İhsan B.

[*Reye İştirak Etmeyenler*]

ADANA
İsmail Safa B. (M.)
Kemal B.
Zamir B.

AFYON KARAHİSAR
Ali B.
İzzet Ulvi B. (M.)
Kâmil B.
Sadık B.

AKSARAY
Besim Atalay B. (M.)
Mustafa Vehbi B.
Neşet B.

AMASYA
Esat B.

ANKARA
Gazi Mustafa Kemal Paşa (Reisicumhur)
Hilmi B.
Şakir B.

ANTALYA
Ahmet Sâki B.
Hasan Sıtkı B. (M.)
Murat B. (M.)

ARDAHAN
Tahsin B.

AYDIN
Dr. Mazhaf B.
Tahsin B

BEYAZID
Süleyman Sudi B. (M.)

BİGA
Samih Rifat B.

BOLU
Falih Rıfkı B.
Mehmet Vasfi B.

BOZOK
Avni B.
Salih B.
Süleyman Sırrı B.

BURSA
Necati B.
Nurettin Paşa
Osman Nuri B.

CEBELİBEREKET
Avni Paşa (M.)
İhsan B.

ÇANKIRI
Musttafa Abdülhalik B. (V.)

ÇORUM
İsmet B.
Münir B.

DENİZLİ
Dr. Kâzım B.
Yusuf B.

DERSİM
Ahmet Şükrü B.
Feridun Fikri B. (M.)

DİYARBEKİR
İbrahim Tâli B.
Şeref B.

ERGANİ
İhsan Hâmit B.
Kâzım Vehbi B.

ERTUĞRUL
Ahmet İffet B. (M.)
İbrahim B.

ERZİNCAN
Abdülhak B.
Sabit B.

ERZURUM
Câzim B.
Hâlet B. (M.)
Münir Hüsrev B. (M.)
Ziyaettin B. (M.)

ESKİŞEHİR
Abdullah Azmi B. (M.)

GAZİAYINTAP
Ali Cenanî B.
Fenit B. (M)
Kılıç Ali B.

GİRESUN
Hâcim Muhittin B. (M.)
Kâzım B.
Şevket B. (M.)
Tahir B.

GÜMÜŞANE
Cemal Hüsnü B.
Hasan Fehmi B.
Zeki B.

HAKKÂRİ
Asâf B.
Nazmi B.

ISPARTA
İbrahim B. (M.)
Mükerrem B. (M.)

İÇEL
Dr Tevfik B.
Emin B.

İSTANBUL
Ahmet Muhtar B. (M.)
Ali Rıza B.
Behiç B. (V.)
Dr. Hakkı Şinasi Paşa
Dr. Refik B. (M.)
Edip Servet B.
Fuat B. (M.)
Hamdi B.
Hamdullah Suphi B.
Haydar B. (M.)
Kâzım Karabekir Paşa
Ziyaettin B. (M.)

İZMİR
Dr Tevfik Rüştü B. (V.)
Mahmut Celâl B.
Mahmut Esad B. (V.)
Mustafa Necati B. (V.)
Saraçoğlu Şükrü B.

KARESİ
Ahmet Süreyya B.
Ali Şuuri B.
Haydar Adil B.
Hulûsi B. (M.)
Kâzım Paşa (Reis)
Mehmet Cavit B. (M.)
Mehmet Vehbi B. (M.)

KARS
Ömer B.

KASTAMONU
Ali Rıza B.
Halit B.
Mehmet Fuat B.
Necmettin Molla B.
Velet Çelebi B.

KAYSERİ
Dr. Halit B.
Sabit B.
Zeki B.

KIRKLARELİ
Dr. Fuat B.

KIRŞEHİR
Lûtfi Müfit B.
Refik İsmail B. (M.)
Yahya Galip B. (M.)

KOCAELİ
İbrahim B.
Mustafa B. (M.)
Saffet B.

KONYA
Bekir B.
Fuat B.

KOZAN
Ali Saip B.
Ali Şadi B. (M.)

KÜTAHYA
Cevdet B.
Nuri B.
Recep B. (V.)

MALATYA
Bedir B.
İsmet Paşa (Başvekil)

MARAŞ
Abdülkadir B.
Mehmet B.
Mithat B.
Nuretin B.

MARDİN
Abdülgani B. (M.)
Necip B.
Yakup Kadri B. (M)

MENTEŞE
Şükrü Kaya B.
Yunus Nadi B.

MERSİN
Besim B.

MUŞ
Osman Kadri B. (M.)

NİĞDE
Ata B. (M.)
Galip B.

ORDU
Falik B. (M.)

RİZE
Ekrem B.
Fuat B
Hasan Cavit B.

SARUHAN
Ethem B.
Mehmet Sabri B. (V.)
Mustafa Fevzi B.
Nafiz B.

SİİRD
Mahmut B.

SİNOP
Dr. Rıza Nur B. (M)

SİVAS
Rasim B.
Şemsettin B. (M.)

SİVEREK
Halil Fahri B.

TEKİRDAĞ
Cemil B. (V.)
Faik B.

TOKAD
Bekir Sami P
Kâmil B. (M.)
Mustafa Vasfi B.

TRABZON
Nebizade Hamdi B.
Süleyman Sırrı B.

URFA
Ali B.
Saffet B. (M.)

VAN
İbrahim B.

ZONGULDAK
Rağıp B.
Tunalı Hilmi B.
Yusuf Ziya B. M.)

[*Münhal*]

Elâziz : 1